

Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur – ISAK
LiU Norrköping

Från MP3 till Spotify

En diskursanalys av fildelningsdebatten i fyra svenska tidningar

Mattias Andersson & Daniel Odén

Magisteruppsats från programmet Kultur Samhälle Mediegestaltning

Linköpings universitet

Linköpings universitet, LiU Norrköping, 601 74 NORRKÖPING

Linköpings universitet

ISAK-Instutionen för studier av samhällsutveckling och kultur

ISRN: LIU-ISAK/KSM-A -- 10/09 -- SE

Handledare: Martin Fredriksson

Nyckelord: fildelning, upphovsrätt, diskurs, internet, dagstidningar

Innehållsförteckning

<u>INLEDNING.....</u>	<u>1</u>
<u>SYFTE OCH PROBLEMFÖRMULERING.....</u>	<u>2</u>
<u>DISPOSITION.....</u>	<u>3</u>
<u>BAKGRUND.....</u>	<u>4</u>
FILMEN LÄMNAR BIOSALONGEN.....	4
KASSETTBANDET OCH SAMPLING.....	5
UPPHOVSRÄTTEN	7
<u>TIDIGARE FORSKNING.....</u>	<u>9</u>
<u>TEORI OCH METOD.....</u>	<u>12</u>
<u>AKTÖRER.....</u>	<u>16</u>
<u>URVAL OCH EMPIRISKT MATERIAL.....</u>	<u>19</u>
<u>ANALYS</u>	<u>21</u>
1999	21
2004.....	32
2009.....	52
<u>AVSLUTANDE DISKUSSION.....</u>	<u>77</u>
<u>KÄLLOR.....</u>	<u>80</u>

Inledning

Internet har gått från att ha varit något endast för teknikentusiaster till att bli en stor del av människors vardagsliv och stå för en stor del av allmänhetens mediekonsumtion.

Ett begrepp som har synts mycket i frågor som rör internet är fildelning. Detta mångtydiga begrepp har kommit att få representera en rörelse och ett fenomen som debatterats flitigt, nämligen nedladdningen av upphovsrättskyddat material. Förespråkare för den såkallade fildelningen hävdar ofta att det de gör inte skadar någon, då det i och med den digitala tekniken blivit möjligt att kopiera och distribuera material utan några egentliga kostnader, alla får tillgång till allt, utan några kostnader. Detta är dock inte enbart frid och fröjd, utvecklingen har gått otroligt snabbt och de företag och personer som livnärde sig på försäljningen av det som nu fildelas tappar kunder.

Samhällets medier och inte minst tidningarna har en viktig roll i att rapportera om aktuella händelser och skapa opinion. Det är ett av allmänhetens äldsta medel för att ta del av viktig information och händelser. Det går genom att studera tidningar få en inblick i vad som var aktuellt för tidpunkten och vad som ansågs viktigt. Ett ämne som får utrymme i tidningsartiklar borde sannolikt anses som viktigt för sin egen samtid.

Det senaste året har fildelning rapporterats och debatterats kraftigt i radio, press och TV, detta bland annat tack vare den uppmärksammade Pirate Bay-rättegången. Eftersom rapporteringen varit stor i detta fall, tror vi också att den har varit så vid andra liknande tillfällen som rör frågan, därför anser vi att tidningar är ett bra material att studera.

Syfte och Problemformulering

Syftet med undersökningen är att, genom en analys av en mängd tidningsartiklar inom ämnet fildelning och piratkopiering, försöka se om och i så fall hur den debatten utvecklats i den svenska pressen mellan de årtal vi ska undersöka.

Sedan slutet av 1990-talet, när bredbandet började sitt intåg i var mans boning har också olaglig nedladdning av upphovsrättsskyddat material varit ett flitigt debatterat ämne. Det har t.o.m. varit en valfråga i den svenska politiken.

Vi vill därför undersöka om och hur bilden av fildelning/piratkopiering förändrats i de tidningar vi tittar på, finns det någon utveckling av frågan? Vilka roller tilldelas debattens olika aktörer? Vem är det som uttalar sig?

I vår undersökning är vi intresserade av dels hur tidningsartiklar i sina artiklar om fenomenet ”fildelning” har skapat en fildelningsdiskurs, hur den har förändrats och hur kampen mellan den och andra diskurser sett ut. Detta genom att undersöka vilka som anses ha tillräckligt mycket trovärdighet inom det aktuella området för att få komma till tals i artiklarna.

Disposition

Efter uppsatsen inledande del bestående av inledning, syfte och problemformulering kommer vi att genom kapitlet "bakgrund" ge en historisk tillbakablick på problematiken. Detta kapitel följs av "tidigare forskning" där vi presenterar liknande studier inom vårt valda ämne. Detta avsnitt hjälper oss även att sätta in vår egen studie i ett sammanhang. Vidare kommer ett stycke med teori och metod där vi gör en genomgång av diskursteorin, vilken vi kommer att använda oss av för att angripa våra frågeställningar. Sedan följer ett kapitel där vi förklarar några av de aktörer som dyker upp i vårt material. Efter detta går vi igenom och motiverar vårt urval samt informerar om de tidningar vi valt att hämta vårt material från. Detta kapitel följs sedan av analys och slutdiskussion.

Bakgrund

Filmen lämnar biosalongen

Länge var sättet som musik, film och tv-program gjordes tillgängligt för sin publik strängt begränsat till sina media. Musik hörde man på grammofon eller senare radion, film sågs på biograf och TV genom SVT:s kanal 1, och senare TV2. Vi som är födda under 1980-talets slutskede har svårt att tänka oss att det inte sändes TV dygnet runt och att hyrfilm var något exotiskt. Däremot var datorn mer exotisk för oss under några år, i alla fall tills Windows 95 lanserades. Men innan detta kom på tal var långfilmen på väg ut ur biosalongen och in i våra vardagsrum.

Under 1960-talet kom ett holländskt företag, vid namn Philips, på att man kunde innesluta ett magnetband i en plastkåpa som höll bandet spänt och fritt från damm.¹ Här börjar upptakten till en utdragen konflikt mellan två till synes oberoende parter. Det hade redan sedan 50-talet funnits inspelningsutrustning för rörliga bilder på magnetband, dock var utrustningen dyr och komplicerad.² Det rörde sig främst om rullbandsteknik, där ett magnetband rörde sig mellan två öppna rullar på en maskin som läste eller skrev information på bandet. På Philips hade man i alla fall förstått att ett band inneslutet i en kassett hade betydligt bättre livslängd. Flera andra företag följde med i Philips idé, bl.a. Japanska Sony och Tyska Grundig.³ Det var inte förrän Sony lanserade sin Betamax 1975 som hemvideon började locka en bredare konsumentbas.

Det var efter detta breda genombrott som Walt Disney Studios och Universal tillsammans med MPAA (Motion Picture Association of America) bestämde sig för att stämma Sony för brott mot upphovsrättslagen. Bakgrunden till detta var att en reklambyrå gjorde en uppmärksammas reklamkampanj där konsumenterna uppmuntrades att spela in de TV-program de missade. Universal och Disney ansåg att Sonys Betamaxspelare hotade deras ensamrätt till kopior på deras program och filmer och de intäkter som programmen kunde generera. Man ville att företag som tillverkade teknik med kopieringsfunktioner skulle stå till svars för den olovliga kopiering som kunde förekomma. Sony i sin tur försvarade sig med att ta upp

¹ Anders Rydell & Sam Sundberg (2009) *Piraterna – De svenska fildelarna som plundrade Hollywood*, Ordfront, s.17

² Ibid s.18

³ Ibid s.20

musikkassetten som blivit mycket populär och gjort många till privata kopierare av musik, utan rättslig prövning. Sony ansåg sig endast ha utvecklat en teknik inom en redan etablerad kultur.

Rättegången inleddes i januari 1979 och domslut kom i oktober samma år. Rätten dömde till Sonys fördel och ansåg det rimligt att man skulle ha rätt att spela in TV-program för privat bruk. Tekniktillverkaren skulle inte heller kunna ställas till svars för den enskilde användarens missbruk av utrustningen. Dessutom ansåg domstolen att det saknades bevisning för att bolagen skadades ekonomiskt av Sonys Betamax.

Domslutet överklagades snart till *US Court of Appeals*, detta förlängde processen ytterligare och det dröjde till 1981 innan de lämnade utslag. Domstolen rev upp beslutet från -79 och krävde att Sony och andra tekniktillverkare skulle betala royaltyn på varje tomt kassetband som såldes. Samtidigt hade videomarknaden tagit fart utanför rättssalen. Sony sålde 1,4 miljoner Betamax samma år, vilket skulle bli ett enormt skadestånd för Sony. Sony överklagade fallet till Högsta domstolen, 1984 kom domen som gick tillbaka till 1979 års beslut. Dock hade betamax redan förlorat det formatkrig som pågått utanför rättssalen.

Kassetbandet och sampling

Då skivförsäljningen började sjunka på slutet av sjuttioalet fick skivbolagen upp ögonen för kassetbandet. Det hade funnits en tid på marknaden, närmare bestämt sedan 1963 men hade inte setts som något direkt större hot. Detta ändrades dock när skivbolagen kom att dra slutsatsen att orsaken till den minskade skivförsäljningen var den så kallade illegala blandbandskulturen.

Blandbanden och dess tillhörande kultur kom till genom att personer i och med kassetbandspelaren fick möjligheten att spela in enstaka låtar från till exempel radio eller LP-skivor på ett kassetband och på så sätt skapa en egen samling. Dessa band kunde sedan bytas eller spelas av ytterligare, denna frihet gjorde att kassetbandet blev oerhört populärt.

På grund av kassetbandets popularitet började skivbolagen att oroa sig över eventuella förlorade inkomster och de såg nu blandbandskulturen som ett hot och som den största orsaken till den minskade skivförsäljningen. Den brittiska musikindustrins

intresseorganisation BPI (British Phonographic Industry) lanserade därför 1979 en logotyp föreställande ett kassetband som under sig hade ett par korsade benknotor. Detta för att tydliggöra att avspelning av musik var olaglig. För att ytterligare tydliggöra budskapet om att blandband var illegala lades en text ”Home taping is killing music, And it's illegal” till. Denna logotyp var avsedd att tryckas på skivomslag och skulle få allmänheten att inse att denna typ av kopiering var ett brott.⁴

Det visade sig dock att kampanjen blev missriktad. Den blev på flera håll parodierad och först ut med detta var punken. Det dök upp varianter av texten, som av band nu istället användes som slogans. En av dessa varianter hittades på av punkbandet The Ex och löd: ”Home taping is killing music, And it's time too!”. Det går även att idag hitta logotypen i olika sammanhang, den används bland annat av Piratbyrå.⁵

På 1970-talet blev det ekonomiskt överkomligt att skaffa sig en kassetbandsspelare som kunde spela in på fyra spår med inbyggd mixer. Detta gjorde att många började spela in och mixa egen musik. Möjligheterna gjorde också att man kunde spela in eller ”sampla” vissa delar av utvalt material.⁶ Samplingen var inget nytt för kassetbandseran, det hade funnits sedan 1940-talet. Samplingen kan sägas ha sitt ursprung i elektro-akustisk musik eller musique concrète och dess grundare Pierre Schaeffer. Schaeffer experimenterade med ljud och bearbetade och manipulerade ”naturliga” ljud på elektronisk väg. Han var den första kända kompositören som gjorde musik genom att editera samman fragment av inspelat material och ändra detta material med hjälp av elektronisk apparatur.⁷

På grund av möjligheterna med sampling och avspelning av kassetband växte nya sorters musik fram som inte stod att finna i affärer. Denna musik utgjordes av så kallade bootlegs eller remixar men även nya sorters musikgenrer växte fram. En av dessa genrer var hiphopen. Den använde sig av samplade slingor som bas för sina kreationer. Hiphopen visade sig senare bli den största inkomstkällan för skivbolagen.⁸

⁴ Rydell & Sundberg, *Piraterna – De svenska fildelarna som plundrade Hollywood*, s.24ff

⁵ Ibid

⁶ Ibid

⁷ Sachiko Hayashi (2006) *Behind Technology: Sampling, Copyleft, Wikipedia, and Transformation of Authorship in Culture in Digital Media*

⁸ Rydell & Sundberg, *Piraterna – De svenska fildelarna som plundrade Hollywood*, s.24ff

Upphovsrätten

” Framställningar i tal eller skrift, datorprogram, databaser, musikaliska och sceniska verk, bildkonstverk, byggnadskonst, brukskonst - liksom alla typer av andligt skapande av ett litterärt eller konstnärligt verk - är skyddade genom upphovsrättslagen. Lagen ger konstnärer, författare, kompositörer eller andra skapande personer rätt att bestämma över hur deras litterära eller konstnärliga verk ska användas.”⁹

För att ett verk ska kvalificera sig måste det ha uppnått såkallad verkshöjd vilket innebär att det måste vara så pass originellt att det är ett resultat av upphovsmannens eget skapande. Upphovsmannens personliga uttryck är det som skyddas, alltså själva resultatet. Idén eller de eventuella fakta som verket kan tänkas innehålla är det inte. Som upphovsman har man ekonomiska och ideella rättigheter till sitt verk. Rättigheterna gäller såväl originalverket som eventuella ändringar, som till exempel en översättning. Upphovsrätten gäller under hela upphovsmannens livstid samt 70 år efter dennes död.¹⁰

Den upphovsrättslag som trädde i kraft 1960 är densamma som finns idag. Lagen har dock genomgått en rad förändringar för att passa dagens samhälle och det har oftast varit på grund av internationell rättslagstiftning eller på grund av det förändrade medieklimatet som ändringar har trätt i kraft.¹¹ 1989 var första gången som datorprogram omnämndes i lagen och det fastslogs då att kopiering av dessa var lagligt så länge det skedde för privat bruk. Detta kom dock att ändras 1992 då en betydande revidering trädde i kraft. Det blev nu olagligt att kopiera även för privat bruk.¹²

Ytterligare en omfattande ändring skedde 2005 när riksdagen antog ett förslag som ytterligare stärkte upphovsrätten. Syftet var att lagen skulle anpassas till dagens informationssamhälle samtidigt som de nationella lagstiftningarna inom EU skulle harmoniseras. Lagen byggde på ett direktiv ifrån EU, det så kallade informationsdirektivet från 2001. Förslaget innebar att upphovsrätten stärktes ytterligare, samtidigt som det blev straffbart att kopiera från en olaglig förlaga. Det blev också straffbart att kringgå

⁹ Regeringen.se, *Upphovsrätt*, <http://www.regeringen.se/sb/d/1920> (2010-02-23)

¹⁰ Ibid

¹¹ Martin Fredriksson (2010) *Skapandets Rätt*, Daidalos, s.309-310

¹² Ibid s.311

kopieringsskydd och tillverka utrustning med syfte att göra detta samt olagligt att ladda upp och ner upphovsrättskyddat material från internet.¹³

¹³ Fredriksson, s.311-312

Tidigare forskning

Det finns åtskilliga studier kring fildelning och upphovsrätt på internet och olika studier av hur mediekonsumtion (inköp) bland unga påverkats av fildelning. Men få som gör den sortens undersökning vi har tänkt genomföra.

Vi har hittat en kandidatuppsats som heter *Lagligt eller olagligt? – En studie av tre svenska tidningars framställning av fildelning*, skriven vid Lunds universitet. De ställer frågor om vad dessa framställningar av fildelning kan få för effekt på allmänhetens nedladdningsvanor, samt vad den kan ha för betydelse för människors syn på fildelning som en kriminell handling. Slutsatsen som författarna gör är att det finns tecken på att medierna här uppmanar till kriminell handling, även om detta är olagligt. De menar också att det finns en tvetydighet då inte all rapportering inom ämnet är av det fallet att det anses som legitimt med fildelning. Detta tror de beror på att det finns en osäkerhet runt lagen, då det är många som bryter mot den vilket i sin tur leder till att den urholkas. De avslutar med att poängtera att lösningen ligger i ett striktare regelverk kombinerat med en gemensam agenda över hur brottslighet ska hanteras i media.¹⁴

Skurken i informationssamhället – En diskursanalys av upphovsrättsdebatten i svensk och amerikansk dagspress 2001-2006 är en uppsats med syftet att genom en diskursanalys undersöka och jämföra hur och vilka aktörer, i fildelningsdebatten, som konstrueras som skurkar, hjältar, vinnare och förlorare i två svenska och en amerikansk tidning. Denna undersökning utfördes på material som publicerades mellan 2001 och 2006¹⁵. De kommer fram till att frågor som rör upphovsrätt ofta anges i krigs- och våldsmetaforer. Frågan gestaltas därmed ofta som ett slags krig som utkämpas mellan två sidor. De två sidorna är skurken som i huvudsak utgörs av industrin samt förlorarna som mestadels utgörs av konsumenter och pirater. Vidare menar författarna att de olika aktörerna i fråga framställs på ett förenklat och ensidigt sätt. Denna uppsats ligger förhållandevis nära vår egen undersökning då vi också väljer att titta på olika aktörer i tryckt press. Vi kommer dock som

¹⁴ Jon Henriksson, Andreas Hägg (2008) *Lagligt eller olagligt? – En studie av tre svenska tidningars framställning av fildelning*, Kandidatuppsats, Medie- och kommunikationsvetenskap, Lunds universitet

¹⁵ Ing-Marie Jonsson & Anne Thyrfing (2008) *Skurken i informationssamhället – En diskursanalys av upphovsrättsdebatten i svensk och amerikansk dagspress 2001 – 2006*, Magisteruppsats vid institutionen för Biblioteks- och informationsvetenskap, Högskolan i Borås

tidigare nämnts att enbart undersöka artiklar publicerade i svenska tidningar med fokus på den svenska debatten.

Ett tredje alternativ – En diskursanalys av Creative Commons, upphovsrättsförespråkarna och upphovsrättskritikerna skriven av Andreas Frick är en magisteruppsats som har som syfte att beskriva hur och varför Creative Commons har kommit till att skapas. I uppsatsen jämförs olika upphovsrättsdiskurser och författaren syftar till att skapa en bild av dels hur Creative Commons ska underlätta för kreatörer och användare och dels vilka alternativ Creative Commons erbjuder jämfört med tidigare upphovsrätt. Samtidigt vill Frick utröna vad som binder de olika upphovsrättsdiskurserna samman och vad som skiljer dem åt. För att uppnå sitt syfte har han valt att använda sig av diskursanalys. Genom diskursanalysen identifieras de olika diskurserna som utgör de olika upphovsrättssynsätten. Han visar sedan hur olika moment knyts till viktiga nodalpunkter i dessa diskurser och på så sätt kommer han fram till de olika skillnaderna mellan diskurserna. Creative Commons skriver Frick strävar efter en balans mellan kreatör och användare då det gäller, främst digitala, kulturella uttryck. De ser upphovsrätten som ett kommersiellt privilegium som ska finnas under en begränsad tidsperiod, detta för att förhindra eventuella monopol. Upphovsrättskritikerna har ungefär samma ställning enligt Frick. De menar dock, till skillnad från, Creative Commons att en rättvisare upphovsrätt först kan uppnås genom en ändring av nuvarande lagstiftning och inte genom licenser som bygger på den nuvarande upphovsrätten. Diskursen om upphovsrättsförespråkarna skiljer sig från de övriga genom att nästan uteslutande handla om kreatörens rättigheter, det finns ingen direkt diskussion om fri kultur eller liknande. Vidare skriver Frick att det i dagsläget är upphovsrättsförespråkarna som dominerar den upphovsrättsliga diskursordningen.¹⁶

Det framstår för oss att de studier vi hittat som närmar sig vårt undersökningsområde främst är uppsatser på kandidat eller magisternivå. De böcker vi kommer över på området handlar som oftast om ren kritik mot upphovsrätten.

Allt mitt är ditt – är en bok skriven av Johan Söderberg. Boken ger en filosofisk samt historisk bild av upphovsrättsdebatten. Söderberg visar att fenomenet i sig inte är nytt utan har funnits

¹⁶ Andreas Frick (2008) *Ett tredje alternativ – En diskursanalys av Creative Commons, upphovsrättsförespråkarna och upphovsrättskritikerna*, Magisteruppsats vid institutionen för Biblioteks- och informationsvetenskap, Uppsala universitet

långt tillbaka. Boken innehåller bland annat kapitel om immaterialrätt, fri teknologi och fri kultur. Söderberg problematiserar frågan och visar att den är komplex och det finns många aktörer och synvinklar. Han förhåller sig kritisk till upphovsrättssystemet och menar att det inte gynnar vissa former av skapande. Han visar också att det mellan pirater och kulturindustri finns ett samförstånd, att de båda bygger på samma marknadsliberala grundsyn.¹⁷

¹⁷ Johan Söderberg (2008) *Allt mitt är ditt*, Atlas

Teori och Metod

Frågeställningarna kommer att besvaras genom att använda en diskursteoretisk ingång. Diskurs är ett begrepp som dyker upp i många olika sammanhang och kan vara svårt att förmedla en konkret förståelse för. De diskursanalytiska teorierna grundar sig på en socialkonstruktionistisk språk teori vilket syftar till att diskurs är det som konstruerar vår sociala världs betydelse. Det är genom språket vi beskriver vår omvärld och denna beskrivning av omvärlden kan på grund av språkets oändliga kombination aldrig låsas fast.¹⁸ Det är alltså genom språket som vi skapar representationer av verkligheten. Den fysiska världen finns naturligtvis men vi kan bara förstå den och den kan bara få betydelse för oss genom språket.¹⁹

Även om de olika diskursanalytiska inriktningarna skiljer sig mycket åt delar de vissa grundpremissor, de har kritisk inställning till självklar kunskap och uppfattningen om sambandet mellan kunskap, sociala processer och social handling. På så vis är vår uppfattning av världen ett resultat av vår kunskap och hur vi kategoriserar den. Dessa kategoriseringar upprätthålls genom social interaktion som skapar världsbilder och kämpar om vad som är sant och falskt. I sådana bestämda världsbilder blir vissa handlingar naturliga och andra inte, därmed får konstruktionen av kunskap och sanning direkta konsekvenser på den sociala interaktionen.²⁰

För att tydliggöra begreppet diskurs redovisar vi här ett exempel där vi använder oss av begreppet fildelning. I sig säger inte fildelning speciellt mycket, det kan med en någorlunda objektiv utgångspunkt beskrivas som en teknik för filöverföring på internet. Fildelning har kommit till att bli ett fenomen som oavsett vad människor tänker eller känner för existerar. Det som skiljer sig och som också är en del av denna undersökning är hur uppfattningen om fildelning kan skifta men också förändras över tid. Det finns en oändlig mängd möjligheter på vilket fildelning kan tolkas. Några tänkesätt kommer att få större genomslag än andra och det kommer att föras en kamp om de olika uppfattningarna där varje tolkning i sig kämpar om att bli den allmänt vedertagna.

¹⁸ Marianne Winther Jørgensen & Louise Phillips (2000) *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur, s. 13

¹⁹ Ibid s.15

²⁰ Ibid s.11f

Från Marianne Winther Jørgensen och Louise Phillips bok kommer vi ta till oss den diskursteori som Ernesto Laclau och Chantal Mouffe utarbetat. Detta på grund av att begreppsapparaten som erbjuds passar den typen av studie som vi har som syfte att genomföra. Genom vår teori och metod ska vi undersöka hur det genom mediauppståndelsen uppstått en fildelningsdiskurs som står i antagonistiskt förhållande till en upphovsrättsdiskurs som bör finnas inom ett tänkt större diskursivt fält. Vi har valt att titta närmare på och använda oss av följande begrepp. En mer uttömmande förklaring följer i texten nedan:

- Nodalpunkter, kan kallas för knuttecken och har en viktig funktion för diskursen.
- Moment, är tecken som fått sin betydelse fixerad inom den diskurs de befinner sig.
- Mästersignifikanter, även dessa är knuttecken men till skillnad från nodalpunkter organiserar mästersignifikanter identiteter.

En diskurs kan beskrivas som en fixering av betydelse inom ett specifikt område. Alla tecken som förekommer i en diskurs är *moment*, vilket betyder att de har fått sin betydelse fixerad och bestämd inom den aktuella diskursen. De har en bestämd mening i den diskurs de tillhör och skiljer sig också från övriga tecken. Winther Jørgensen och Phillips använder, i sin bok, en medicinsk diskurs som exempel och pekar på att kropp, sjukdom och behandling framställs på ett specifikt sätt i en medicinsk diskurs. Den medicinska forskningen går ut på att dela upp kroppen i beståndsdelar. Den betydelse och relation som beståndsdelarna får till varandra i den medicinska diskursen låser fast deras betydelse, de utgör således moment i diskursen. Genom fixeringen av en viss betydelse utesluts på så sätt andra tolkningar. Alternativa behandlingsmöjligheter där kroppen ses som en holistisk enhet ignoreras i den medicinska diskursen. Diskurser får sin mening genom att utesluta alternativa innebörder.²¹

Nodalpunkter är privilegierade tecken i en diskurs kring vilket andra tecken ordnas. På detta sätt byggs diskurser upp. Nodalpunkterna i sig säger inte speciellt mycket men när de binds samman med moment skapas mening, i till exempel en fildelningsdiskurs är ordet fildelning i sig en nodalpunkt. Som vi tidigare beskrivit säger ordet inte speciellt mycket men när det binds samman med till exempel: MP3-teknik, The Pirate Bay, digital kommunikation,

²¹ Jørgensen & Louise Phillips, s.33f

tekniska framsteg och bredband skapas mening och betydelse.²² Det är först när man befäster en nodalpunkt med ekvivalenskedjor som man kan börja nysta fram hur diskurserna, identiteten och det sociala rummet är diskursivt organiserade. Men först måste man koppla samman de kedjor av betydelser de ekvivalerar.

Mästersignifikanter liknar väldigt mycket nodalpunkter med den skillnaden att de istället för att organisera diskurser organiserar identiteter som till exempel ”man”, ”kvinna” och ”fildelare”.²³

Vi tänker följa det råd som Winther Jørgensen och Phillips ger om diskursteorin, nämligen att utöka diskursbegreppen. Vi använder oss därför av *Diskurs* för strukturen av en enskild domän. Denna struktureras alltid genom, som tidigare nämnts, uteslutningen av andra betydelsemöjligheter. Det *Diskursiva fältet* är det som blir resultatet av denna uteslutning. Det är här vi faller in begreppet diskursordning, som lånats från Norman Faircloughs kritiska diskursanalys. *Diskursordningen* betecknar två eller flera diskurser som försöker etablera sig inom samma domän, på så vis utgör diskursordningen en plats för diskursiv konflikt. Diskursteorins begrepp *antagonism* och *hegemoni* kan därför med fördel placeras på diskursordningens nivå i den här konstruktionen. *Antagonism* utgör en öppen konflikt mellan de olika diskurserna i en diskursordning. *Hegemoni* innebär att konflikten är upplöst och det skett en förskjutning av gränserna mellan diskurserna, det vill säga att en diskurs har etablerats så pass mycket att det inte förekommer något ifrågasättande av den, eller någon kamp om eventuella alternativa synsätt.²⁴

Genom att studera de artiklar som behandlar fildelning hoppas vi kunna hitta språkbruk och handlingar där diskursiva gränsdragningar sker. Genom att identifiera olika diskurser och titta på hur dessa, med hjälp av bland annat nodalpunkter och moment, konstrueras och sedan jämföra dessa mellan de olika årtalen kommer vi att ha möjlighet att besvara våra frågeställningar.

I dessa diskurser får internet självt en roll i båda diskurserna då ”fildelardiskursen” helt och hållet bygger på internet som sin plattform, och ”upphovsrättsdiskursen” kan inte avskrivna

²² Jørgensen & Louise Phillips, s.57f

²³ Ibid s.57

²⁴ Jørgensen & Louise Phillips, s. 54ff

internet som en exklusiv piratteknik. Inte kan de senare heller föreslå ett samhälle utan internet. Det har blivit en allt för stor och viktig del av våra vardags- och -arbetsliv.

Aktörer

Mediebranschens lobbyorganisationer är många samtidigt som de florerar mycket i det empiriska materialet. De benämns dock oftast i förkortad form så därför har vi här valt att göra en närmare beskrivning av de organisationer som dyker upp i artiklarna för att på så sätt tydliggöra deras respektive mål och i vilken bransch de mer exakt verkar inom.

Detta rör sig alltså om en förklaring på förekommande lobbyorganisationer och är ingen allmän redogörelse för aktörer som förekommer i det material vi ska studera.

Antipiratbyrån

Antipiratbyrån bildades 2001 och har en mängd medlemsbolag som består av producenter och distributörer inom film och video i Sverige. Främjandet av medlemsbolagens upphovsrättigheter är det som Antipiratbyrån ser som sin främsta uppgift. De samverkar med internationella branschorganisationer, bland annat MPA (Motion Picture Association) och IVF (International Video Federation).²⁵

IFPI (International Federation of the Phonographic Industry)

Bildades för knappt 80 år sedan.²⁶ Organisationen arbetar för skivindustrin och har idag (2010-01-25) cirka 1400 medlemmar i 70 länder. De bolag som är anslutna till organisationen utgör tillsammans 95 procent av Sveriges totala skivmarknad. Deras uppgift är att "arbeta för bättre rättsligt skydd för skivbolagen samt att tillvarata de rättigheter som upphovsrättslagen ger".²⁷ Vidare arbetar de också aktivt med att bedriva antipiratverksamhet på både nationellt och internationellt plan.²⁸

BSA (Business Software Alliance)

BSA är en organisation med huvudkontor i Washington. Organisationen i sig finns närvarande i mer än 80 länder med personal på 11 kontor världen över. Det gemensamma

²⁵ Antipiratbyran.com, *Om Antipiratbyrån*, <http://www.antipiratbyran.com/> (2010-02-23)

²⁶ IFPI.se, *Om oss*, http://www.ifpi.se/?page_id=3 (2010-01-25)

²⁷ IFPI.se, *Verksamhet*, http://www.ifpi.se/?page_id=5 (2010-01-25)

²⁸ Ibid

uppdraget är att ”främja en långsiktigt reglerad och laglig miljö där branschen kan utvecklas och dessutom ge en enad röst till dess medlemmar världen över”.²⁹ Deras mål är framtagna efter de mål som programvaruindustrin och dess maskinvarupartners har. BSA menar att ”Piratverksamhet för programvara påverkar programvarutillverkare negativt, skapar orättvis konkurrens för lagliga företag, skadar varumärket genom att sprida produkter som är undermåliga samt utsätter kunder för ett stort antal IT-risker, t.ex. säkerhetsläckor och dataförlust.”³⁰ De arbetar för att skydda programvarutillverkarnas immaterialrätt samt ett upprätthållande av upphovsrätten för programvara.³¹

MPAA, MPA (Motion Picture Association of America)

MPAA respektive den internationella MPA representerar den amerikanska filmindustrin. Idag begränsas inte deras intresse till enbart filmbranschen utan de är även aktiva i tv-branschen. Organisationen bildades 1922 med uppdraget att försöka hindra dåtidens kritik av filmmediet. De arbetade för att främja bilden av film i allmänhetens ögon. MPA som är organisationens internationella del skapades 1945, efter andra världskriget med syfte att återetablera amerikanska filmer på världsmarknaden. Idag arbetar organisationen aktivt med att förespråka starkt upphovsrättsligt skydd för material producerat av branschen samt ett aktivt arbete mot upphovsrättsbrott.³²

BPI (The British Recorded Music Industry)

BPI kan liknas vid IFPI med skillnaden att de inriktar sig på Storbritannien. Organisationen skapades 1973 och har sedan starten arbetat för skivindustrins intressen. Medlemmarna består av Storbritanniens fyra största skivbolag samt hundratals mindre bolag. Medlemmarna utgör cirka 90 % av all den musik som säljs inom Storbritannien.³³

RIAA (Recording Industry Association of America)

Även denna organisation kan liknas vid IFPI, skillnaden är att RIAA arbetar för den amerikanska musikindustrin. De har likt de tidigare nämnda organisationerna som rör sig

²⁹ BSA.org, *Om BSA och Dess Medlemmar*, <http://www.bsa.org/country/BSA%20and%20Members.aspx> (2010-01-25)

³⁰ Ibid

³¹ Ibid

³² MPAA.org, *About Us*, <http://www.mpaa.org/AboutUs.asp> (2010-01-25)

³³ BPI.co.uk, *About us*, <http://www.bpi.co.uk/category/about-us.aspx> (2010-01-28)

inom musikmarknaden en stor del av landets marknad. Medlemmarna i RIAA står för ungefär 85 % av den amerikanska marknaden. De arbetar för att understödja och marknadsföra skivbolag.³⁴ De arbetar också mot piratkopiering, bland annat genom att ha utredare som jobbar tillsammans med polisen för att få bort piratkopiering från gatan samt utbildning för fans.³⁵

MDTS (Sveriges Branschförening Multimedia, Dator- & Tv-spel)

Det är en svensk branschförening för producenter och distributörer av dator- och tv-spel. MDTS agerar i gemensamma frågeställningar, sprider information om branschen och informerar beslutsfattare och opinion.³⁶

³⁴ RIAA.com, *Who We Are*, <http://www.riaa.com/aboutus.php> (2010-01-29)

³⁵ RIAA.com, *Piracy: Online and on the street*, <http://www.riaa.com/physicalpiracy.php> (2010-01-29)

³⁶ Dataspelsbranschen.se, *Om oss*, <http://www.dataspelsbranschen.se/om-oss.aspx> (2010-05-04)

Urval och Empiriskt material

Urvalet har skett på sådant sätt att vi har sökt i artikeldatabaserna Presstext och Retriever efter artiklar med sökord så som fildelning, upphovsrätt och piratkopiering. Då begreppen i debatten har skiftat något under den tidsperiod vi har valt att undersöka blev det således aktuellt att nyansera sökningen för att på så sätt få största möjliga resultat. Vi kan till exempel se att det skrevs mer om piratkopiering än illegal fildelning 1999 och vice versa.

Ur dessa resultat har vi sållat fram artiklar som tar upp fildelning på internet eller upphovsrätt på internet. Vi har valt att undersöka artiklar från tre olika år, 1999, 2004 och 2009. De valda nedslagen ansåg vi passande för en studie av denna storlek. Vi ansåg det lämpligt att titta på början och slutet av en tioårsperiod samt göra ett nedslag i mitten, därav de valda årtalen. Dessa årtal representerar dock inte enbart början, mitten och slutet utan det har i anslutning till dessa årtal inträffat något som vi tror kan ha påverkat debatten.

1999 som utgör starten på vår valda tioårsperiod var det år då den populära tjänsten Napster lanserades, det första stora fildelningsprogrammet. 2004 valdes dels för att det utgör mitten på vår tidsperiod samt att vi tror det kan ha förekommit diskussion inför den kommande lagen. 2009 valdes därför att, bl.a. rättegången mot fildelnings sajten The Pirate Bay rörde upp en enorm mediastorm och väckte på nytt debatten kring fildelning och upphovsrätt på internet.

Det som skiljer tidningarna är den varierande mängden artiklar som går att finna i artikeldatabaser på internet. I till exempel Expressens fall har vi kunnat finna totalt 8 artiklar publicerade 1999. Detta tror vi beror på att artikeldatabaserna *Artikelsök* och *Retriever* inte har rättigheterna till artiklar författade av frilansande journalister m.fl. På grund av det redan stora materialet var vi tvungna att välja bort att studera mikrofilm.

Det empiriska materialet är uteslutande tidningsartiklar från 1999, 2004 och 2009. De tidningarna som vi har valt att ta materialet ifrån är följande: Aftonbladet, Expressen, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Nedan görs en kort presentation av de tidningar och tidskrifter som utgör materialet för vår undersökning. Vi har valt dessa tidningar eftersom vi anser att de har störst allmän spridning.

Aftonbladet

En svensk kvällstidning som har beteckningen ”oberoende socialdemokratisk”. Grundad 1830 av Lars Johan Hierta.³⁷ Aftonbladet är den för nuvarande största tidningen med en upplaga som 2008 låg på 344 700³⁸

Expressen

Startades 1944, ägs av Bonnier AB och är en liberal tidning.³⁹ Tidningen är för tillfället den tredje största med en upplaga på 303 800.⁴⁰

Dagens Nyheter

Har en upplaga på 339 800 under 2008 vilket gör den till den andra största tidningen efter Aftonbladet.⁴¹ Tidningen grundades 1864 och ges ut i hela landet. DN fokuserar dock främst på Stockholm. DN betecknar sig som ”oberoende liberal” och den ingår i Bonnierkoncernen.⁴²

Svenska Dagbladet

Är den femte största tidningen med en upplaga på 194 800.⁴³ Tidningen grundades 1884 och ledaren kategoriseras som ”obunden moderat”. Övriga sidor ska vara fria från ”politisk tendens”.⁴⁴

³⁷ Wikipedia.org, *Aftonbladet*, <http://sv.wikipedia.org/wiki/Aftonbladet> (2009-11-30)

³⁸ TU Svensk Dagspress (2009) *Svensk Dagspress 2009 – Fakta om marknaden och medier*, http://www.tu.se/images/stories/Document/Branschinfo/2009/Svensk_Dagspress_2009.pdf s.4-5 (2009-11-30)

³⁹ Expressen.se, *Om Expressen*, <http://www.expressen.se/omexpressen/1.1485762/om-expressen> (2009-11-30)

⁴⁰ TU Svensk Dagspress (2009) *Svensk Dagspress 2009 – Fakta om marknaden och medier*, http://www.tu.se/images/stories/Document/Branschinfo/2009/Svensk_Dagspress_2009.pdf s.4-5 (2009-11-30)

⁴¹ TU Svensk Dagspress (2009) *Svensk Dagspress 2009 – Fakta om marknaden och medier*, http://www.tu.se/images/stories/Document/Branschinfo/2009/Svensk_Dagspress_2009.pdf s.4-5 (2009-11-30)

⁴² Wikipedia, *Dagens Nyheter*, http://sv.wikipedia.org/wiki/Dagens_nyheter (2010-05-10)

⁴³ TU Svensk Dagspress (2009) *Svensk Dagspress 2009 – Fakta om marknaden och medier*, http://www.tu.se/images/stories/Document/Branschinfo/2009/Svensk_Dagspress_2009.pdf s.4-5 (2009-11-30)

⁴⁴ Svenska Dagbladet, *Information och kontaktadresser*, http://www.svd.se/special/svd_info/artikel_275057.svd (2009-11-30)

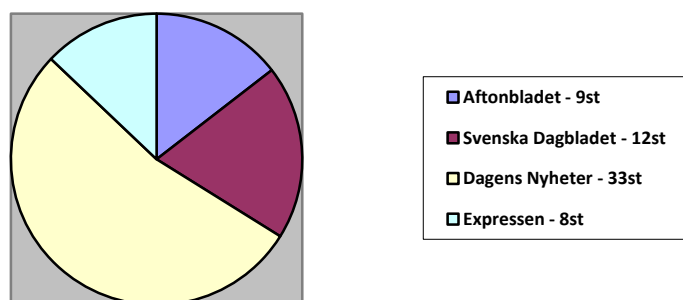
Analys

Analysen är delad i årtal där vi börjar med 1999 och går framåt. Vi börjar varje årtal genom att redovisa för vad som återfinns och vad som är mest framstående i diskursordningen. Detta gör vi för att skapa en överblick över det för året samlade materialet. Då vi som exempel 2009 fick ett sammanlagt träffresultat på 321 artiklar medför detta att det för oss blir omöjligt att redovisa innehållet i varje enskild artikel. Genomgången av diskursordningen blir således ett sätt att i stora drag redovisa för det samlade materialets innehåll.

Detta följs sedan av en mer analytisk del där årtalet är indelat tidningsmässigt. Vi har här valt att lyfta fram artiklar som enligt oss är representativa för årets sammanlagda material och som även visar på viktiga åsikter och ståndpunkter. Detta följs sedan av en sammanfattning av det aktuella årtalet. Vi gör sedan en sammanfattning av samtliga år i slutdiskussionen.

Varje årtal inleds med ett diagram över fördelningen av artiklar under det givna årtalet.

1999

Rapporteringen detta år präglas till stor del av framtidstron på nya tekniker och internet. Det digitala ljudformatet MP3 utgör en viktig nodalpunkt i materialet. Detta på grund av att det 1999 är många som vill vara med och definiera innebörden av MP3. Formatet i sig säger inte speciellt mycket men när det sätts i relation till t.ex. piratkopiering skapas mening.

I diskursordningen florerar många andra format som vill vara med och definiera musikmarknaden på internet. Det är tydligt att en marknad för digital distribution av musik

har upptäckts men det är inte alla som uppskattar den. De format som går att finna i diskursordningen ger ofta löfte om något slags kopieringsskydd, detta till stor del för att få med musikbranschen på resan mot mer digital distribution.

Det förekommer även många tekniska lösningar och produkter i materialet från 1999 och som ofta har någon slags relation till piratkopiering eller MP3:or. Ett exempel på detta är MP3-spelaren: ”Sony har precis visat sin nya Walkman, en MP3-freestyle som konkurrerar med företaget Diamond Multimedias MP3-spelare Rio.”⁴⁵ Denna var dock inte populär av musikindustrin då den gav signaler om att MP3 och piratkopiering var okej: ”Kritik har redan kommit om att Sony nu sänder ut signaler om att piratkopiering från nätet är helt ok.”⁴⁶ Även DVD-skivan omnämns som en nyhet: ”Det är framför allt under det senaste året som det har lossnat. Till hösten räknar man med att det finns 500 svensktextade filmer på DVD.”⁴⁷

Detta år används uttrycket piratkopiering nästan uteslutande i de sammanhang någon har begått ett brott mot upphovsrättslagen, men även nedladdning förekommer. Således går det alltså att hänvisa till en piratkopieringsdiskurs. Samtidigt förekommer bland andra också en diskurs om upphovsrätt.

Det är vanligt att den piratkopiering som omnämns i artiklarna är av sådan art att det är en fysisk cd-skiva som har kopierats. Det är också vanligt att det piratkopierade materialet sedan säljs. I fallen med piratkopiering är det allt ifrån musik, spel och program som kopieras medan artiklarna som handlar om nedladdning nästan uteslutande består av situationer där det är musik som har spridits med hjälp av MP3-formatet. Det finns någon enstaka artikel om filmer som har spridits över internet men mestadels ligger fokus vid MP3-formatet.

⁴⁵ Harry Amster (1999-10-02) ”MP3-FROSSA Underhållningsjättar hakar på”, *Svenska Dagbladet* s.32

⁴⁶ Ibid

⁴⁷ Jeanette Gentele (1999-04-12) ”PÅ GOTT OCH ONT DVD tar kontroll över videotittarna”, *Svenska Dagbladet* s.20

Svenska Dagbladet

Svenska Dagbladet rapporterar bland annat under detta år om en 17-åring som har sålt piratkopierade spel på cd-skivor över internet. Det hela uppdagades och anmäldes av branschföreningen MDTS.⁴⁸ En annan 17-åring hamnade i samma situation då han spridit olagligt kopierad musik på internet. Det var även i detta fall en branschorganisation som låg bakom avslöjandet.⁴⁹ Nya tjänster, format och tekniker för att distribuera, främst musik, förekommer också i många artiklar från Svenska Dagbladet. Det rapporteras mycket om ungdomar som begår upphovsrättsbrott vilket leder till att mästersignifikanten piratkopierare ekvivaleras med tonåring. Det skapas på så sätt en bild av att den typiske piratkopieraren är i ungdomsåren.

I materialet från Svenska Dagbladet förekommer en rad olika aktörer. En av dessa utgörs av lobbyorganisationer som värnar om branschens rättigheter och bevakar dessa. Även medieindustrin finns representerade i artiklarna. I denna kategori inryms de företag som på ett eller annat sätt säljer media. Det kan vara allt från skivbolag till företag som tillverkar MP3-spelare. När företag syns i materialet är det ofta i samband med att någon ny teknik ska lanseras, som antingen ska göra material, oftast musik, tillgängligt på internet alternativt att det är något nytt som ska konkurrera ut MP3-formatet.

Ett exempel på när företag begått upphovsrättsbrott finns i Svenska Dagbladet och det är i den här artikeln tre utbildningsföretag som gått med på att betala en halv miljon kronor i förlikning efter att ha använt piratkopierade program. Agne Lindberg, juridiskt ombud för BSA meddelar att det handlar om kopiering för miljonbelopp. Programmen som har använts är från Microsoft och Adobe, två mycket stora mjukvarutillverkare. ”Det är en väsentlig framgång och pekar på att datorutbildningsbranschen har problem med att hantera sina licenser, säger Agne Lindberg.”⁵⁰ Han tror att det handlar om tusentals företag som använder sig av ogiltiga licenser och att de på så sätt sparar pengar. Samtidigt poängterar han dock att han tror att de flesta gör detta omedvetet och att det i grund och botten handlar om att de

⁴⁸ (1999-12-02) ”Yngling fast för piratkopiering”, *Svenska Dagbladet*, s.7

⁴⁹ (1999-07-30) ”Kamp mot kopierad nätmusik”, *Svenska Dagbladet*, s.4

⁵⁰ Harry Amster (1999-08-26) ”Dyrt att använda piratkopior”, *Svenska Dagbladet*, s.37

saknar bra kontroll över sin programvaruhantering. Pengarna från förlikningen går till BSA och ska enligt artikeln gå till informationskampanjer.⁵¹

Här återfinns diskursen om piratkopiering samtidigt som piratkopiering även utgör en nodalpunkt. Huvudmomentet som knyts till piratkopiering är ekonomisk förlust. Det artikeln meddelar är alltså att branschen förlorar stora summor pengar på grund av piratkopiering. Samtidigt påvisas även att problemet förekommer på seriösa företag, enligt BSA:s juridiska ombud rör det sig om flera tusen. Här ställs en piratkopieringsdiskurs i ett antagonistiskt förhållande till en upphovsrättsdiskurs. Denna artikel står som bra exempel på en typiskt förekommande aktör i artiklar från 1999. Programvaruindustrins lobbyorganisation är den aktör som kommer till tals och de redovisar också siffrorna för de påstådda förlorade intäkterna. Det finns här ingen ifrågasättande motpart.

Aftonbladet

Några av de aktörer som förekommer i Aftonbladet 1999 är, artister, lobbyorganisationer, skivbolag och företag. Artistkategorin består av både de som är för samt emot fildelningen, eller det för året mer vanligt förekommande uttrycket: MP3. Lobbyorganisationerna har en framstående roll och förekommer ofta i materialet. Skivbolagskategorin utgörs av aktörer som både är för och emot fildelning. De som är för fildelning ser ofta en ny distributionskanal som måste utnyttjas. Företagen som finns med i materialet är ofta av den typ att de på ett eller annat sätt säljer medierepresentat material.

I Aftonbladet går det att läsa om hur artister uppmanar EU att ta tag i problemet med piratkopiering. ”MP3 får världsstjärnorna att darra. Redan i våras lämnade 400 popartister, bland annat Roxette, Robbie Williams och Boyzone in en skrivelse till EU om MP3 och hotet mot upphovsrätten”.⁵² Lite längre fram i samma artikel uttalar sig en Maurits Carlsson, vd för Tambourine studios. Han har inte samma inställning som artisterna utan säger istället: ”Det handlar inte bara om piratkopiering. Skivbolagen riskerar att överflödiga om cd-skivorna ersätts av exempelvis MP3-filer på internet. [...] Från vår synvinkel är det bara bättre ju lättare det blir att sprida musiken. MP3 är en möjlighet för musikbranschen”.⁵³

⁵¹ Harry Amster, ”Dyrt att använda piratkopior”

⁵² Susanne Wixe (1999-10-04) ”Stjärnorna skakade av MP3”, *Aftonbladet*, s.9

⁵³ Ibid

Som tidigare nämnts är MP3 en av de viktigaste nodalpunkterna 1999. Nodalpunkten finns ofta närvarande i sammanhang då piratkopiering används eftersom det ofta är MP3:or som har kopierats. I artikeln ovan är det formatet MP3 som sägs få världsstjärnor att darra och det är MP3 som utgör hotet mot upphovsrätten. Genom att ekvivalera MP3 som orsaken till att världsstjärnor darrar och likställa det med hot mot upphovsrätten skapas mening där MP3 i sig framstår som något olagligt och omoraliskt. Denna artikulation får dock inte stå opåverkad då det lite längre fram i artikeln ges en annan bild av MP3-formatet. MP3 står fortfarande kvar som nodalpunkt men runt begreppet ordnas andra tecken som tillsammans skapar en annan definition. Här talas det istället om att MP3 är en möjlighet för musikbranschen då det bland annat medför en enklare distribution.

Aftonbladet rapporterar om en 17-årig kille som länkat till musik från sin sida. Detta ledde till att han anmäldes av IFPI. Meningen var att fallet med 17-åringen skulle fungera som ett pilotfall där IFPI och 53 svenska skivbolag ville få stopp på piratkopieringen av musik på internet. Ynglingen undslapp straff då tingsrätten inte fann att han gjort något olagligt eftersom att han enbart länkat till filerna. 17-åringen själv ångrar enligt artikeln sitt handlande och han trodde aldrig att det han gjorde var så allvarligt. ”Det var ju aldrig min mening att göra något brottsligt.”⁵⁴ och Aftonbladet fyller i, ”Nej, pojken ville bara att alla som besökte hans hemsida skulle få möjlighet att lyssna på bra musik. Gratis.”⁵⁵ IFPIS jurist, Magnus Mårtensson beskriver organisationens arbete som ett krig mot musikpiraterna.⁵⁶

En nodalpunkt i materialet från 1999 är musikindustrin och dess lobbyorganisationer. I denna artikel binds momenten mäktig och tiger samman med musikindustrin. Pojken i artikeln blir mästern signifikanten piratkopierare och tillskrivs därför alla de egenskaper som hör till. En av dessa egenskaper är bland annat att man begår brott genom att kopiera upphovsrättsskyddat material. Som piratkopierare tillhör då pojken motståndssidan i det som beskrivs som ett krig av IFPIS jurist. Pojken är fienden. Samtidigt träder en annan bild fram i artikeln. Pojkens uttalande om att han aldrig hade för avsikt att göra något olagligt krockar med de egenskaper som tillskrivs mästern signifikanten piratkopierare. Att beskriva konflikten med krigsmetaforer är vanligt förekommande, detta har påträffats i en av de uppsatser vi studerat och som

⁵⁴ Ebba von Essen (1999-09-16) ”Jag ville bara ha kul”, *Aftonbladet*, s.17

⁵⁵ Ibid

⁵⁶ Ibid

återfinns under ”Tidigare Forskning”. I *Skurken i informationssamhället* beskrivs detta språkbruk som ständigt återkommande.⁵⁷

Det går även att se att också film börjar kopieras 1999 och delas över internet. Aftonbladet rapporterar om att den för tiden nya ”Star Wars”-filmen gick att finna för nedladdning samma dag som den hade premiär. Detta sågs inte med blida ögon av branschen som utlovade en belöning på 10 000 för den som kom med tips som skulle leda till ett gripande. Henrik Pontén, vid tidpunkten jurist på Filmägarnas kontrollbyrå uttalade sig i artikeln, ”Jag har aldrig varit med om att film har spridits så snabbt och så mycket via internet.”⁵⁸ Många företag låg bakom nedladdningarna och detta såg Henrik Pontén mycket allvarligt på.

Här framstår en uppgivenhet där man uttrycker att film aldrig tidigare har spridits så snabbt på internet och att är företag som ligger bakom många av nedladdningarna vilket lett till att branschen tvingas ta tag med hårdhandskarna genom att utlova belöning och hota med gripanden. Det går att ana en brist på moraliskt stöd för lagen då det beskrivs som att många företag laddar ner filmen. En upphovsrätts- och marknadsskildring går att hitta i artikeln. Även diskursen om piratkopiering finns med och de två diskurserna ställs i ett antagonistiskt förhållande. Piratkopieringen och den diskurs som konstruerar fenomenet får stå som skyldig till den påstådda ekonomiska förlusten.

Vidare finns också en artikel från 1999 där Agne Lindberg, advokat på BSA svarade på frågor om varför man inte får kopiera program. Det finns också, precis som i SvD, artiklar om ny teknik bland annat om ett program vid namn *CD copier* som skulle få spel att laddas mycket snabbare vilket Agne Lindberg på BSA såg som ett tvivelaktigt fall när det gäller piratkopiering. ”Ska jag ge dig ett politiskt korrekt svar så ligger det här i en laglig gråzon”⁵⁹

En teknisk diskurs går ofta att finna i sammanhang där det skrivs om piratkopiering. Det handlar ofta om hur tekniken påverkar branschens förutsättningar att bevara upphovsrätten.

⁵⁷ Jonsson & Thyrfing s.53ff

⁵⁸ Andreas Hermansson (1999-06-15) ”’Star Wars’ visas olagligt på internet – För att få fast piraterna utlovas 10 000 i belöning”, *Aftonbladet*, s.38

⁵⁹ Therese Granlund (1999-07-27) ”Perfekt för otåliga spelentusiaster – och för piratkopierare”, *Aftonbladet*, s.21

Dagens Nyheter

Materialet från DN året 1999 består av 33 publicerade artiklar. En stor del av dessa artiklar är kortare telegram från TT. Dessa är givetvis betydligt kompaktare i format och avskalat informativa. Dock hittar man till och från väldigt belysande språkbruk där man kan se en *diskursordning* växa fram, man målar t.ex. upp filformatet MP3 som något farligt, genom att betona att skivbranschen jobbar på ett *säkert* format som ska konkurrera ut hotet från MP3-filerna.⁶⁰ Det är dessutom inte alltid tydligt att man syftar till att MP3 är osäkert ur upphovsrättssynpunkt eller om de menar att det är farligt ur ett datasäkerhetsperspektiv. Men i sammanhanget är det en rimlig tolkning att det syftar till ett format som är säkert på det vis att man vill kunna kontrollera att inga olovliga kopior görs. Ämnena i artiklarna är under början av 1999 av en sådan karaktär att de endast avhandlar tekniska framsteg, och de orosmoln de utgör för upphovsrättsindustrin. Tidiga artiklar handlar om det nya filformatet MP3 som används för att kunna komprimera musik till en storlek som går att skicka över internet. De mer tekniska artiklarna cirkulerar kring den pågående teknikutvecklingen kring MP3 formatet, formatet är redan populärt och ådrar sig mycket uppmärksamhet från skivbolagens organisation IFPI.

I januari 1999 påbörjar DN en artikelserie som de kallar för musikkriget. Ordvalet ”musikkrig” gör spekulationer kring musikbolagens inställning till MP3 överflödiga. Det pågår även en diskursiv kamp som vi kan börja urskilja i de utsagor som artikelförfattarna och de personer som tilltalar oss genom artiklarna gör. I en artikel i denna serie från februari -99 skriver Roy Blomberg; I det digitala musikkriget fortsätter MP3-sidan att inhösta den ena delsegern efter den andra.⁶¹ Denna ingress tydliggör att MP3 är en företeelse som inte hör hemma i en upphovsrättsdiskurs. Den hör hemma någon annanstans. Det sker en form av gränsdragning där inte bara filformatet MP3 utesluts utan det går även misstänka att distribution av musik på internet utesluts.

Fast läser man vidare i artikeln tydliggörs det att Rykodisc, ett skivbolag, har fått den första legitima licensen att föra över musik till MP3-format av skivbolagens organisation *National*

⁶⁰ TT-notis, Dagens Nyheter 1999

⁶¹ Roy Blomberg (1999-02-11) ”Nya framgångar för MP3: Elektronisk distribution får ökad legitimitet”, *Dagens Nyheter*, s. 4

Music Publishers Association som hanterar överföringsrätten av musik till olika media. Denna handling situerar internet som en legitim del av upphovsrättsdiskursen.

Här finns återigen MP3 som nodalpunkt som blir anknutet med momenten tillgänglighet och enkelt att distribuera. MP3 framstår som ett bra digitalt format, men möts fortfarande med en del misstro från branschen.

I DN rapporteras också flitigt om den senare 17-åringen. I ett reportage där 17-åringen och hans far intervjuas förklarar man att 17-åringen är en engagerad fotbollsspelare, flitig i skolan och har precis fått upp ögonen för internet. Han hade inte en aning om att det han gjort var så allvarligt, ”Jag trodde det var som att snatta en kola”⁶² Han hade ju bara länkat till platser på internet där det fanns MP3-filer, han hade inte gjort några tillgängliga själv. Artikelförfattaren målar upp 17-åringen, ”Johan” som han kallas i artikeln, som en mycket ordnad yngling. Han ställer inte till med problem, sköter skolan, är en duktig fotbollsspelare och är harmlöst intresserad av musik. Precis som i artikeln i Aftonbladet tilldelas rollen som piratkopieraren, som är mästersignifikant. Dock beskrivs Johan i den här artikeln med helt andra egenskaper än vad som hör till mästersignifikanten piratkopieraren. Han definieras som en skötsam tonåring som är ekvivalent med att vara flitig i skolan, duktig i fotboll, en lagspelare. Dessa egenskaper skiljer sig från fildelare som sprider MP3-filer på internet.

⁶² DN 1999

Expressen

Artiklarna under 1999 har hittills överlappat varandra bra och tagit upp samma händelse med lite olika tolkningar och variationer. Expressens åtta artiklar är lite annorlunda, det finns en 17-åring i Skåne anklagad för upphovsrättsbrott. Inte för att ha spritt MP3-filer, utan för att olovligen kopierat stora mängder tv- och dataspel. En annan artikel förutspår cd-skivans död. Det finns en stor variation i det lilla materialet. Vi ska nu gå närmre in på det.

I fallet med expressens 17-åring är det fråga om en utbredd kopiering av skivor med datorspel som upptäckts i Skåne. ”Kopiera spel är en bagis – tills du åker fast”⁶³ skriver artikelförfattaren som öppning till hela artikeln. Detta tolkas som att det med andra ord är en helt okej syssla så länge man inte åker fast för det. Sedan presenteras MDTS, som är datorspelsbranschens intresseorganisation. De har en särskild avdelning som spanar efter piratkopierare i annonser på internet och i tidningar, de beskrivs som ”alla datorspelspiraters skräck.”⁶⁴ Artikeln fortsätter att påpeka att tack vare dem (MDTS) har en 17-åring i Skåne en orolig tid och att han kan invänta åtal för det 60-tal piratkopierade spel som beslagtogs hos honom.

I artikeln finns piratkopieraren som mästersignifikant. Piratkopieraren beskrivs som en typisk tonåring som kopierar spel och inte uppfattar det som något vidare brott, säger Ingemar Leijon kriminalinspektör på Kristianstadpolisen.

Ett exempel i artikeln på hur konsekvenserna kan bli är ett fall med en 28-åring som dömdes till 200 000 SEK i skadestånd till olika utgivare för de 236 piratkopierade spel han hade. Om detta sade Anders Nilsson, utredare på MDTS: ”Det är inte bara miljöföretag som drabbas. Det finns även många svenska företag som verkligen tar skada av piratkopiering.”⁶⁵ Det är alltså inte bara de stora internationella bolagen som jagar piratkopierare, även små svenska företag drabbas. Det skapas en personligare bild av vilka som drabbas av piratkopieringen när man skadar svenska småföretagare. Upphovsrättsorganisationen MDTS underbygger piratkopieringsdiskursen genom att peka på ekonomiska förluster.

⁶³ Anja Edwardsson (1999-11-27) ”17-åring hotas av åtal”, *Expressen*, s.4

⁶⁴ Ibid

⁶⁵ Ibid

Anders Nilsson från MDTS påpekar att de som sysslar med det här har större utbud än till exempel Åhléns City. De kan ha spel som inte kommit ut i Sverige ännu, till lägre priser.

I en notis utlovas en belöning om man anger piratkopierare. I texten sägs det att 40 procent av all programvara i Sveriges datorer är piratkopierad och att programföretagen förlorar uppåt en miljard kronor. Bakom siffrorna och belöningen står organisationen BSA. BSA presenteras i artikeln som en internationell organisation som bekämpar piratkopiering.⁶⁶

Det är ett tecken på att piratkopieringen är så pass accepterat av användarna att lobbyorganisationerna måste utlysa en belöning för att folk ska ange ”pirater”. Man situerar piratkopiering som moment där det allvarligt hotar företagens fortsatta funktion. De förlorar så mycket pengar att de måste ta till en så extrem metod som att utlösa hittelön för att få bukt med problemet. Diskursivt kan man etablera en referens till hur man försökte fånga bovar genom att belöna andra bovar med pengar i västernfilmer.

Artikelförfattaren inleder en annan artikel med att fråga om ditt (läsarens) företag använder piratkopierad programvara? Med detta sagt fortsätter inledningen, då kan du tjäna 250 000 på att ange din arbetsgivare.⁶⁷

”Magnus Ahlberg, försäljningschef och styrelseledamot på BSA säger att folk glömmer att det här är stöld, normalt stjälar de inte grejer för tusentals kronor, men på jobbet är det okej. Och sen skyller de på slarv. Men slarvar de med moms till exempel får de fängelsestraff. Däremot är det okej att slarva med programvaran.”⁶⁸

Piratkopieringen blir en nodalpunkt i upphovsrättsdiskursen där den får en annan betydelse än vad den får i fildelningsdiskursen, det likställs med grov stöld.

⁶⁶ TT-notis Expressen 99-09-22 s. 100 (?)

⁶⁷ Ida Thunberg (1999-09-22) ”Avslöja piratkopierade program – och tjäna 250 000 kr”, *Expressen*, s.6

⁶⁸ Ibid

Sammanfattning

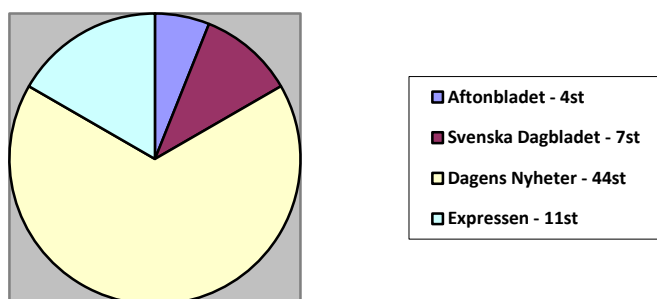
Det finns en konflikt mellan en piratkopieringsdiskurs och en upphovsrättslig diskurs i materialet. Förhållandet däremellan är dock väldigt ojämnt. 1999 finns ännu ingen som med avsikt representerar nedladdare i media vilket leder till att den diskursen inte får något större stöd i materialet. Upphovsrättsdiskursen förekommer oftare i materialet vilket leder till att piratkopiering, som blir en nodalpunkt i denna diskurs, knyts samman med moment som exempelvis olaglig och stöld. Upphovsrättsdiskursen uppnår nästan hegemoni, denna diskurs har ett övertag när fenomenet piratkopiering ska definieras.

Ett exempel som utmanar hegemonin och som förekommer i både Aftonbladet och Dagens Nyheter är artiklarna med den 17-åriga killen som åtalades för upphovsrättsbrott av IFPI. Han sätts in i mästersistigant piratkopierare, och förväntas på så vis ha vissa egenskaper som förutsätts av denna mästersistigant. När han istället skrivs fram som skötsam, ordentlig, ovetandes och att han inte ville någon något illa passar han inte i den utmejslade bilden för en typisk piratkopierare. Att 17-åringen fått så mycket plats i medierna tyder på att hans person och egenskaper strider mot förväntningarna på hur en piratkopierare ska vara.

Väldigt sällan är det upphovsmännen själva som kommer med åsikten att deras möjlighet att livnära sig på det de gör är i fara. Oftast är det framstående personer inom olika branschorganisationer som agerar aktörer och kungör hotet mot upphovsrätten. Detta förekommer frekvent i artiklarna från 1999 och det är då ofta den ekonomiska aspekten som lyfts fram.

Samtidigt som upphovsrättsdiskursen och piratkopieringsdiskursen kämpar om hegemoni framträder en diskurs om teknisk utveckling. I denna inryms nya tekniker och apparater men även här finns de två övriga diskurserna närvarande. I diskursen om teknisk utveckling artikuleras ofta eventuella lösningar på problemet med piratkopiering. Det kan vara allt från nya format, med möjligheten att kontrollera distributionen, till att som Maurits Carlsson, vd för Tambourine studios (*Stjärnorna skakade av MP3*), säga att MP3 är framtiden för distribution av musik och att det gör skivbolagen överflödiga.

2004

Rapporteringen runt frågan piratkopiering och fildelning har nu gått från att enbart vara redovisande till att även innefatta debattinlägg och krönikor. Denna diskurs inbegriper nu bland annat frågor om personlig integritet och demokrati/frihet och i de fall artikelförfattarna är kritiska ser de ofta risker med skärpta lagar och övervakning, ”De nya copyrightlagar som lobbas fram av mediejättarna öppnar dörren för ett samhälle vi minst av allt vill ha”⁶⁹. Denna tendens till fler debattartiklar/krönikor kan vara ett tecken på att allt fler har fått upp ögonen för frågan och börjar engagera sig i den.

En diskurs som i stort sett försvunnit sedan 1999 är den om nya tekniska lösningar, där ofta MP3 och nya format med syfte att konkurrera ut MP3 förekom. Det rapporteras med största sannolikhet även 2004 om tekniska lösningar men dessa artiklar faller utanför vår sökning då de inte längre omnämns i förhållande till piratkopiering eller fildelning. Diskursordningen har alltså förändrats där det 2004 är mer ovanligt jämfört med 1999 att MP3-spelare och annan teknisk utrustning nämns i samband med fildelning eller piratkopiering samtidigt som en diskussion om lagar och personlig integritet har tagit plats i materialet.

⁶⁹ Lars Berge (2004-05-18) ”Tack för kaffet”, *Svenska Dagbladet*, s.80

Svenska Dagbladet

En majoritet av materialet från Svenska Dagbladet 2004 är artiklar med en subjektiv framtoning. Det handlar ofta om att författaren ställer sig kritisk till den medieskapande industrins krav om skärpta lagar. Artikelförfattarna har alltså i många fall blivit aktörer i frågan. Totalt rör det sig om sju artiklar från Svenska Dagbladet detta år. I materialet från Svenska Dagbladet går det att finna en rad aktörer, bland annat: Artister, lobbyorganisationer, Napster (i lagligt utförande), Sony och övriga distributörer.

Tack för kaffet är en krönika som publicerades 2004-05-18 i Svenska Dagbladet. Där kritiserar författaren Lars Berge skivbolagens intresseorganisationer, främst organisationen IFPI. Han resonerar också kring organisationen som en maffiarörelse, ”Han bjuder på lagom tempererat, giftfritt kaffe. Det står ingen gorilla och vaktar dörren. Det sitter ingen krok i taket på hans kontor. Faktiskt blir inte ett enda av mina maffiascenarior jag fantiserat om på vägen verklighet.”⁷⁰ Berge har blivit kallad till IFPIs kontor då han skrivit en artikel där han kallat skivbranschens farhågor för vidskepliga. Berge refererade i sin artikel till en amerikansk studie som konstaterat att fildelning inte påverkat skivförsäljningen negativt. Då IFPI, enligt Berge, inte själva kände igen sig i den amerikanska undersökningens resultat ville de diskutera detta samt hans publicerade artikel och själva överrätta egna undersökningar som enligt Berge ”Inte oväntat visade samtliga på motsatsen till forskningsresultaten man funnit på Harvard.”⁷¹ Berge ser ett problem med att journalister som inte skriver med samma uppfattning som skivindustrins lobbyorganisationer blir inkallade på möten för att övertalas. ”Så tänk på det nästa gång ni läser i tidningen om piratkopiering. Om juristen hållit sitt löfte har antagligen fler journalister hunnit bli serverade ’fakta’ tillsammans med kaffet”.⁷²

Berge ställer sig kritisk till IFPI:s förfarande. Han målar upp organisationen som en maffiarörelse genom att artikulera ord ”gorilla” och ”krok i taket” i korrelation till IFPI. Det är uppenbart att han är missnöjd med sättet IFPI arbetar på: genom att bjuda in journalister som inte skriver i linje med organisationens intressen och sedan dela ut egna icke opartiska undersökningar. Han ser ett hot i att rapporteringen av frågan på så sätt kan bli vinklad, om fler journalister, vilket han befarar har blivit inbjudna till IFPI. Artikeln förmedlar en bild av att en stärkt upphovsrätt är lika med ökad övervakning, detta då Berge antyder att det är

⁷⁰ Berge, ”Tack för kaffet”

⁷¹ Ibid

⁷² Ibid

medieindustrin som ihärdigt arbetar för dessa inskränkande lagändringar. ”Jag jobbar med underhållning, ursäktade jag mig. Jag skrev så för att verka fyndig. Men också för att det ni och amerikanska RIAA pysslar med skrämmer folk. De nya copyrightlagar som lobbas fram av mediejättarna öppnar dörren för ett samhälle vi minst av allt vill ha.”⁷³

I den här artikeln utgör lobbyorganisationer rent allmänt samt främst IFPI och RIAA mästersignifikant. Författaren artikulerar bland annat momenten ”gorilla”, ”krok i taket” ”giftfritt kaffe”. Denna artikulering medför att IFPI och RIAA tillsammans får egenskaperna som kännetecknas av en maffiarörelse, de jobbar tillsammans som en stor familj och de utgör således ett hot mot allmänheten. Författaren till den här artikeln blir uppenbart medverkande i debatten. En ny aktör har således trätt fram, som istället för hot mot upphovsrätten ser hot mot den personliga integriteten. Att ge upp sin personliga integritet står här mot att fritt få tillgång till information. 1999 var det mestadels enskilda konsumenter som framställdes som skurkar. I denna artikel är det industrin som utmålas som skurk och den enskilda individen får stå som offer.

En artikel skriven av Nicklas Lundblad, publicerad i Svenska Dagbladet, ställer sig kritisk till skivindustrins motstånd. Lundblad uttrycker i Svenska Dagbladet sin oro över den eventuellt ökade insynen och kränkandet av den personliga integriteten från skivbolag. Han pekar på det direktiv som EU-parlamentet för tidpunkten avsåg att rösta igenom. Direktivet hade som syfte att stärka immaterialrätten genom att stärka skyddet mot piratkopiering och förfälskningar. Detta skulle omfatta såväl kopiering som skett med personliga syften samt kommersiella. Förslaget kom dock att lindras till att enbart inbegripa kommersiella syften men författaren såg en risk i och med den utveckling som skedde.

Lundblad tar som exempel upp en amerikansk tolvårig flicka som av skivindustrin stämades på ett ej angivet skadestånd. Det hela slutade i en förlikning där flickan tvingades betala tillbaka 2000 dollar i skadestånd. Enligt Lundblad ansåg sig företrädare för skivindustrin nöjda med utgången. Lundblad tar upp exemplet som ett extremfall men pekar samtidigt på det lagförslag som skall träda i kraft i Sverige året efter. ”Det var USA; det kan väl inte hända här? Vi får väl se. Det svenska lagförslaget som skall göra det olagligt att ladda ner musik har

⁷³ Berge, ”Tack för kaffet”

inte trätt i kraft ännu [...]”⁷⁴ Han menar att det i och med den lagen blir möjligt för skivbolag att bestämma själva vilka de vill ställa inför rätta. Han skriver också om MP3-spelare samt videobandspelaren och påpekar att båda dessa fenomen var något som medieindustrin, när det begav sig, ville sätta stopp för men att då framförallt videobandspelaren kom att bli en stor inkomstkälla för filmindustrin.

Även här likställs upphovsrättsdiskursen med hot mot den personliga integriteten. Till det läggs också en ny aspekt där författaren ser en risk i att skivbolag själva kan komma att få välja vilka de vill ställa inför rätta. Författaren pekar också på tidigare händelser och menar att skivbolagen nu, precis som tidigare, hindrar teknisk utveckling i och med att de gör ihärdigt motstånd mot nya landvinningar inom tekniska lösningar. Fildelningsdiskursen får här inte mycket utrymme men författaren ser allvarligt på att som han själv uttrycker det:

”Yttrandefriheten och den personliga integriteten är minst lika viktiga i informationssamhället som upphovsrätten. I dag reflekterar få över att vi sätter dessa grundläggande rättigheter på undantag när vi stödjer en alltmer aggressiv rättighetsindustri i sin kamp mot piratkopieringen.”⁷⁵

Det är i själva verket alltså inte en diskussion som förs om fildelningens rätt att vara eller icke vara utan resonemanget handlar istället om upphovsrätt gentemot personlig integritet. Denna utveckling skiljer sig från 1999, då det inte förekom någon vidare kritik av det rättsliga läget. Samtidigt som debatten har utvecklats till en diskussion om personlig integritet har den även börjat ta plats på den politiska arenan.

1999 skrevs det bland annat om en 17-årig tonåring som åtalades men friades efter att ha länkat till MP3-filer på sin hemsida. Han utgjorde då en mästernsignifikant, närmare bestämt piratkopieraren och vi såg att det blev problematiskt när han i artiklarna framställdes med egenskaper som inte förväntas av en piratkopierare. I artikeln ovan återfinns ungefär samma scenario med skillnaden att det denna gång blir än mer motsägelsefullt då det är en 12-årig flicka som tilldelas rollen som mästernsignifikanten piratkopierare. Hon hade enligt Lundblad ”storögt” tittat rakt in i CNN:s kameror och sagt att hon inte menat skada de artister som hon älskar. Detta använder författaren till sin fördel för att förmedla sin åsikt. Hans motståndare är här rättighetsindustrin.

⁷⁴ Nicklas Lundblad (2004-03-15) ”Skivindustrins metoder manar till motstånd”, *Svenska Dagbladet*, s.52

⁷⁵ Lundblad, ”Skivindustrins metoder manar till motstånd”

I kontrast till de krönikor ställer sig kritiska till skivbolagens handlande finns även en artikel där det är IFPI som får redovisa sina resultat. Resultaten i detta fall kommer ifrån en undersökning som organisationen gjorde tillsammans med internetsidan Lunarstorm (ett community på internet). Där har de låtit medlemmar svara på frågor som rör hembränning av skivor samt nedladdning.

”Undersökningen, som bygger på 100 000 svar från personer i åldrarna 13-35 år, visar att 36 procent av männen och 25 procent av kvinnorna helt har slutat att köpa cd-skivor som en följd av möjligheterna att ladda ned musik från nätet. [...] På frågan ’Köper du färre cd-skivor på grund av nedladdningsmöjligheterna’, svarar 58 procent av pojkarna och 54 procent av flickorna ja.”⁷⁶

IFPI:s marknadschef, Hélène Rönmark, beskriver resultatet som ett tecken på att många vant sig vid digital distribuering och att det är nedladdning från internet som kommer att dominera i framtiden. Vidare går det att läsa att Apple, i USA, har lanserat sin ”*Apple Music Store*” via iTunes och att denna har blivit en stor succé. Även Napster har lanserat en liknande tjänst där det på lagligt vis går att köpa och ladda ner musik. Svenskarna skulle dock få vänta på iTunes men det framgår i artikeln att det vid tidpunkten fanns liknande tjänster att tillgå. Musikgrossisten Inprodicon hade bland annat skrivit ett avtal med Sony och ett antal handlare som skulle tillgängliggöra över 100 000 låtar.

Den senaste artikeln påminner mer om rapporteringen som förekom 1999. Här får även lobbyorganisationen IFPI en framstående roll. Deras undersökning visar på att många väljer digitala alternativ. Att människor i stor grad struntar i den lagstiftning som finns resulterar i att fildelningsdiskursen framstår som omoralisk. Handlingen likställs med en egenskap där man struntar i om upphovsmän får betalt eller ej.

Det finns dock ingen diskussion i artikeln om huruvida fildelning ska stoppas. Istället tolkar IFPI resultatet av undersökningen som att det är på internet den nya marknaden finns och att det är på internet som musiken ska säljas i framtiden. Detta ska ske med tjänster så som iTunes och IFPI ser ljus på framtiden.⁷⁷

⁷⁶ Dag Rosander (2004-07-31) ”Branschens räddning: låtar via nätet...”, *Svenska Dagbladet*, s.44

⁷⁷ Ibid

Aftonbladet

Aftonbladet rapporterar bland annat om att Gyllene Tiders nya skiva har hunnit ut på internet redan innan skivsläppet. ”Den efterlängttade skivan ’Finn fem fel’ finns redan att ladda ner gratis på internet - trots att den inte släpps förrän på onsdag.”⁷⁸ Medlemmar ur bandet uttrycker irritation medan de samtidigt säger att det hela inte var oväntat. ”Vi hade en pressdag förra veckan då vi delade ut recensionsexemplar av skivan till en del folk. Då visste vi väl lite grann att det var kört. Men det är ändå tråkigt som fan, säger Göran Fritzson.”⁷⁹ I artikelns beskrivs kampen mot den olagliga fildelningen som svår och ojämn för skivbolagen.

Artikeln påvisar del av den bittra acceptans inför fildelningens existens som har skapats sedan 1999 då många strävade efter att förbjuda MP3-formatet. I artikeln beskrivs fenomenet som i stort sett ofrånkomligt. Samtidigt framförs dock kopiering av filer som högst omoraliskt. Det görs tydligt att skivläckan irriterar upphovsmännen, på så sätt framstår fildelning som något omoraliskt och icke önskvärt.

Träffresultatet för Aftonbladet under 2004 gav oss totalt fyra artiklar. Artikeln där Gyllene Tider får komma till tals är den enda som direkt behandlar ämnet fildelning samt piratkopiering. I de andra nämns snarare piratkopieringen i förbifarten. ”*Filmavtalet ska helt kastas bort*” heter en artikeln skriven av Ronny Olovsson. Där diskuteras filmbranschens påstådda kris och författaren konstaterar att det inte är på grund av piratkopieringen som filmbranschen har problem. ”Filmbranschen upplever inte alls det stålbad från piratkopiering eller internet som halvt tagit livet av musikindustrin. Ändå, likafullt, så är det kris!?”⁸⁰

⁷⁸ Fredrik Svedjetun (2004-06-06) ”’Det här är jävligt tråkigt’ – Gyllene Tiders nya skiva redan ute på internet”, *Aftonbladet*, s.32

⁷⁹ Ibid

⁸⁰ Ronny Olovsson (2004-03-25) ”Filmavtalet ska helt enkelt kastas bort”, *Aftonbladet*, s.28

Dagens Nyheter

I Dagens Nyheter 2004 har en hel del förändring skett sedan 1999, det är främst längre artiklar som tar upp fler aspekter av piratkopieringsfrågan. En del artiklar rentav ifrågasätter skivbolagen och deras intresseorganisationer.⁸¹ Man kan även se en skillnad i kategoriseringarna, 1999 var det begränsat till ”piratkopierare” och ”nätpirat”. Under 2004 kan vi se att begreppet fildelning och identitet som fildelare växa fram.⁸² Man kan också hitta ett politiskt spel kring frågan om piratkopiering och fildelning, bl.a. genom EU-direktiv⁸³ som läggs fram under året och piratbyråns medverkan i första maj-demonstrationerna.⁸⁴ Samtidigt börjar en mer ideologisk debatt ta plats kring upphovsrätten och konsumentens rättigheter och hur mycket företag har rätt att begränsa kulturproducentens spelrum.⁸⁵

I artikeln ”Ny lag ska stoppa nätpirater”, diskuteras i inledningen hur man genom strängare upphovsrättslagar ska begränsa piratkopiering av musik, film och spel. Författaren frågar sig hur verksam denna skärpta lag kan bli, då det är oklart under vilka omständigheter som internetleverantörerna får lämna ifrån sig personuppgifter.⁸⁶

Det finns en diskursordning i artikeln där upphovsrättsdiskursen fästs med moment som upphovsrättslagen och EU-direktivet Infosoc som befäster upphovsrättsdiskursen som en del av det europeiska rättssamhället. I inledningen framstår det att författaren antyder att de lagar som ska skydda mot pirater kommer vara till begränsad nytta då det är svårt att få personuppgifter från internetleverantörer.

Vidare berättas att den svenska upphovsrättslagen ska ändras i juni 2004. Detta för att göra tydligare var gränsen går för olovlig kopiering och spridning av upphovsrättsskyddat material, på framförallt internet. Bakgrunden till lagändringen är ett EU-direktiv kallat Infosoc, som Sverige är sent med att tillämpa.⁸⁷

⁸¹ Sverker Lenas (2004-02-27) ”Nätpiraten driver på utvecklingen”, *Dagens Nyheter*, s. B 02

⁸² Niklas Wahllöf (2004-06-09) ”Olaglig fildelning minskar”, *Dagens Nyheter*, s. B 02

⁸³ Niklas Wahllöf (2004-02-26) ”Ny lag ska stoppa nätpirater”, *Dagens Nyheter*, s. B 02

⁸⁴ Stina Blomgren (2004-05-02) ”Pirattåg för fri nedladdning”, *Dagens Nyheter*, s. B 02

⁸⁵ Sverker Lenas (2004-05-03) ”Kulturens banemus”, *Dagens nyheter*, s. B 04

⁸⁶ Wahllöf, ”Ny lag ska stoppa nätpirater”

⁸⁷ Ibid

Det är som vi redan pekat på möjligt att vi bör tolka de lagändringar som görs till upphovsrättsindustrins fördel ett tecken på att upphovsrättsdiskursen uppgår i en politisk diskursordning, omgiven av EU-politik och den svenska rättsdiskursen. Det har även skett en förändring i gränsdragningen för piratkopiering. Tidigare (1999) har vi sett att det var allt material som spreds på internet som framhölls som piratkopierat. Det var givetvis dels för att internetanvändandet inte var lika utbrett som 2004 och majoriteten av hemmen kopplade upp sig med uppringda modem. Att vi ser ett mer politiskt fokus i diskursen innebär också att stora förändringar skett i konsumentvanor och att internet uppgått till ett riktigt vardagsverktyg för påvekan av folkets opinion.

Den nya lagstiftningen snävar in konsumentens rätt att göra privata kopior av verk de lagligt förskaffat. Det vill säga till den närmaste kretsen och man ska kunna visa att kopian är gjord på en "lovlig förlaga". "Det går inte längre hävda att man inte visste att materialet inte fick kopieras, säger Mikael Pawlo, Jurist med IT – och Immaterialrätt som specialitet"⁸⁸

Artikeln påpekar att tekniken ligger före lagstiftningen och via program som Direct Connect och peer-to-peer nätverk kopplar användarna upp sig mot knutpunkter (HUB:ar) eller varandra och gör hela sitt bibliotek tillgängligt. "Det är där fildelningen sker."⁸⁹

Det är svårt för antipiratbyrån att demaskera piraterna. Svenska Antipiratbyrån jobbar på uppdrag av film – och dataspelsbranschen med att spåra och lagföra pirater.⁹⁰ Henrik Pontén på antipiratbyrån menar att den olagliga spridningen över internet orsakar enorma förluster. Dessutom är det svårt att komma i kontakt med piraterna. Genom att koppla upp sig mot fildelningsnätverk och logga vad som laddas ner till vilken IP-adress. Vem som finns bakom IP-adressen däremot skyddas av lagen om elektronisk kommunikation. "Rättsläget kring när en identitet kan lämnas ut är oklart, menar Mikael Pawlo." Om antipiratbyrån upptäcker en aktivitet skickar de ett brev till internetleverantören och de får skicka det vidare till abonnenten.

⁸⁸ Wahllöf, "Ny lag ska stoppa nätpirater"

⁸⁹ Ibid

⁹⁰ Ibid

”– Vi stänger inte av en abonnent för att en anmälare säger att vi ska göra det, säger Thomas Larsson kundsäkerhetsansvarig på bredbandsbolaget. Det är en polisiär sak, och vi agerar bara på deras begäran, säger han.”⁹¹

Artikeln fortsätter med att Magnus Mårtensson på svenska IFPI berättar att de bara är intresserade av att det finns en lagstiftning som skyddar deras uppdragsgivare, skivbolagen. ”Efter det får polisen sköta handläggningen, vi är inte ute efter att sätta dit någon.”⁹²

Författaren frågar om alla de svenskar som använder tjänster som Kazaa är pirater med flit? Thomas Larsson på bredbandsbolaget är förvånad över hur många som är ovetande om upphovsrätten och vad som är olagligt.⁹³

Magnus Mårtensson på IFPI spår att mycket av verksamheten försvinner när de lagliga nedladdningssajterna blir tillgängligare, varav flera lanseras under året. ” – Vi kan egentligen bara informera nedladdarna om vad lagen säger och vilka fördelarna med de lagliga alternativen är, säger Magnus Mårtensson.”⁹⁴

”Under tiden det tar för Magnus Mårtensson att säga det tankas tusentals låtar ned på svenska datorer. Och nedladdarnas väl och ve har också en representant: Piratbyrån. Här har man inte helt överraskande ett annat synsätt. Piratbyrån är helt emot upphovsrätten och tycker att 'myten om den geniale upphovsmannen är förlegad' och att 'den juridiska expansionen sker i motsatt riktning mot den teknologiska utvecklingen' (från Piratbyråns hemsida).”⁹⁵

Artikeln slutar med att Piratbyråns Kristoffer Smedlund säger att det inte längre går att säga att det finns någon unik upphovsman till ett verk. I fildelningsdiskursen när man inte den romantiska föreställningen om konstnärens genialitet, eller själsliga kontakt med högre makter.

Överlag har hela språkbruket kring piratkopiering förändrats sedan 1999. Vi ser att man från IFPI:s sida uttrycker sig annorlunda, de tror att det finns en marknad för lagliga tjänster på

⁹¹ Wahllöf, ”Ny lag ska stoppa nätpirater”

⁹² Ibid

⁹³ Ibid

⁹⁴ Ibid

⁹⁵ Ibid

internet. Detta ändrar betydelsen av piratkopieraren som mästersignifikant. Denna identitet skapas inte längre enbart med moment som stöld och brottslighet, ett nytt moment är okunskap, som Thomas Larsson på Bredbandsbolaget säger. Med detta skapar man en bild av fildelaren eller piratkopieraren som inte bara en tjuv, som vägrar betala för sig, utan att det även kan vara en individ som inte är väldigt upplyst om upphovsrätten och vad som är tillåtet och otillåtet i den. En sådan piratkopierare kanske tror att dennes nedladdning är laglig, eftersom den sker för privat eller enskilt bruk. Samtidigt börjar andra röster göra sig hörda, som inte håller med, Piratbyrån, de skapar en helt annan identitet kring intresseorganisationerna. I citatet från deras hemsida framgår att de anser att industrins syn på ”den geniale upphovsmannen” är förlegad. Om man ska tolka fritt utifrån ”... den juridiska expansionen sker i motsatt riktning mot den teknologiska utvecklingen...” kan man hävda att de skapar en mästersignifikant av intresseorganisationerna där denna identitet slås fast genom att försöka lagstifta i motsatt riktning än vart tekniken är på väg. Det finns alltså moment som konservativ eller bakåtsträvande i relation till dessa organisationer i den här fildelningsdiskursen.

I en annan artikel tar man upp juridikprofessorn Lawrence Lessigs kritik av upphovsrätsindustrin. Han menar att piraten driver på den tekniska utvecklingen.⁹⁶ Artikeln av Sverker Lenas refererar till en intervju med Lawrence Lessig i amerikanska tekniktidsskriften Wired. I artikeln säger Lessig att piratens betydelse för den tekniska utvecklingen inte ska underskattas. Han fortsätter med att hävda att varje viktig sektor av medieindustrin idag – film, musik, radio och kabelteve – föddes med piratkopieringens hjälp.⁹⁷ Han menar att det exempelvis inte är någon slump att Hollywood ligger på USA:s västkust. Dit flydde nämligen filmmakare i början av 1900-talet för att komma undan de filmpatent som Thomas Edison höll.⁹⁸

Lawrence Lessig är en juridisk aktör som har en helt annan mening än de övriga juristerna som kommit till tals i diskursen. Hans påstående är ovanligt hittills i diskursen, då han tar till ett historiskt perspektiv. Hittills har upphovsräts – och fildelningsdiskurserna situerat oss i en värld där allt rör sig kring ett fenomen som hör nästan exklusivt till den digitala tekniken. Här är Lessig delaktig i att bredda vår förståelse av världen kring den rådande antagonismen

⁹⁶ Sverker Lenas, ”Nätpiraten driver på utvecklingen”

⁹⁷ Ibid

⁹⁸ Ibid

mellan upphovsrättsdiskursen och fildelningsdiskursen. Genom att säga att de företag som utgör aktörer i upphovsrättsdiskursen bär en historisk härkomst som ”pirater” själva.

Under 2004 träder även upphovsmännen fram i debatten och ger ljud åt sitt missnöje kring hur samhället förändrats med tekniken. I en lång insändare till Dagens Nyheter framför sexton upphovsmän, som kallar sig för branschföreträdare, sitt missnöje och anklagar regeringen för att ge sitt tysta medgivande till brott mot upphovsrätten.⁹⁹ Det presenteras flera olika debattartiklar och insändare i Dagens Nyheter under 2004 som på olika sätt skildrar problem med olaglig kopiering respektive upphovsrätten. Det fokuseras gemensamt för samtliga artiklar mycket på det ekonomiska incitamentet för skapande. Upphovsrättsdiskursen fokuserar i regel djupare på upphovsmannens rätt till betalning för sitt arbete, vilket förvägras av piratkopieringen och fildelning. Medan fildelningsdiskursen fokuserar på att priserna är för höga för att gemene man ska ha råd att konsumera den mängd som produceras.

I debattartikeln skriven av upphovsmännen börjar de med att poängtera att Sverige är världsledande i IT-utvecklingen, samtidigt som vi är världsledande på att genom internet kringgå upphovsrätten.¹⁰⁰ Detta menar de har gjorts möjligt: ”Genom den svenska regeringens långsamma och ogenomtänkta hantering av upphovsrätten. En ställning som regeringen tyvärr verkar hålla fast vid nu när en ny, modern upphovsrättslagstiftning ska införas inom hela Europeiska Unionen.”

Trots att plagiering alltid varit ett problem de kreativa branscherna menar de att den senaste tidens utveckling av datorer och internet fullständigt ändrat förutsättningarna. De skriver om EU-direktivet kallat Infosoc som ska anpassa upphovsrätten till den nya tekniken som alla medlemsländer i EU ska anpassa sina lagar efter. Dock anser de att Sverige misslyckas i sin anpassning de utelämnat en artikel i direktivet. ”Enligt denna artikel ska en rättighetsinnehavare kunna begära att en internetleverantör [...] vidtar åtgärder när deras tjänster utnyttjas för upphovsrättsintrång.”¹⁰¹

⁹⁹ Jan Bernhardsson, Tomas Bolme, John Brattmyhr m.fl. (2004-08-26) ”15 miljoner olagliga kopior per år”, *Dagens Nyheter*, s. A 04

¹⁰⁰ Ibid

¹⁰¹ Ibid

Den omfattande debattartikeln ringar nog in stora delar av den debatt som förs i DN under 2004, i alla fall i Dagens Nyheters diskursiva fält och för upphovsrättsdiskursens del i diskursordningen. Den placerar diskursordningen i ett socialt rum, Sverige, och etablerar Sverige diskursivt som en ledande nation i den tekniska utvecklingen. Vilket i sin tur borde göra att Sverige är ledande bland världens I-länder. Men då säger de att så inte är fallet, Sverige avviker från den gängse diskursen om den kapitalistiska post-industriella västvärlden som vi känner den där vi som bor i den gärna ser oss som ett välsmort system där demokrati, kultur och ekonomi ska skyddas av en stark rättsapparat. Istället underlåter den lagstiftande makten i världens ledande IT-nation att anpassa upphovsrätten till de tekniska landvinningar som gjorts. Vilket gör att IT-nationen Sverige får en helt annan innebörd i upphovsrättsdiskursen.

De skriver att det är mycket anmärkningsvärt att Sverige avstår från att införa regler som skulle lägga ett tydligt ansvar på de internetleverantörer som accepterar att deras tjänster utnyttjas för brott.¹⁰²

”För bara några år sedan såldes piratkopior av undermålig kvalitet på marknader. Numera har vi ett internet som är sprängfyllt med tekniskt goda men olagliga kopior, som alla med rymligt samvete och tillgång till internet snabbt kan ladda ner. Den exakta omfattningen av nedladdningen från internet har hittills varit okänd.”¹⁰³

Det finns i denna debattartikel en tydlig förskjutning av ansvaret för piratkopieringen. Under 1999 kunde vi se att MP3 formatet fick klä skott för upphovsrättsdiskursens argument. Då var det främst de olika teknikerna och bristen på kontroll av rättigheter som var i ropet. Under 2004 har diskursen riktat orden mot internetleverantörerna förutom mot de som piratkopierar. I upphovsrättsdiskursen anklagar man internetleverantörerna för att acceptera att deras tjänster används för brottslighet. Detta skapar internetleverantörerna som en nodalpunkt i diskursen. Internetleverantörerna tilldelas ingen identitet, de uttalar sig väldigt lite i diskursen, men är samtidigt en förutsättning för båda diskurserna.

Sedan presenteras resultat ur en undersökning att 2,2 miljoner svenskar har tillgång till bredband i hemmet. Av dessa laddar knappt en halv miljon ned tre filmer per månad, vilket

¹⁰² Jan Bernhardsson, Tomas Bolme, John Brattmyhr, m.fl. ”15 miljoner olagliga kopior per år”

¹⁰³ Ibid

blir drygt 15 miljoner kopior på ett år.¹⁰⁴ Dessa siffror i kombination med det stigande antalet bredbands-uppkopplade hushåll gör att de kräver åtgärder snarast.

Artikeln fortsätter i ytterligare 4 A4-sidor i samma stil. De hänvisar tillbaka till ovan nämnda studie och säger att dessa 15 miljoner kopior når upp till ett butiksvärde på 2,5 miljarder kronor som istället borde gått till upphovsmännen. De vill genom ett införande av artikeln i EU-direktivet kunna ställa gärningsmännen till svars. De skriver att alla som blir utsatta för brott har rätt att få reda på vem som begått brottet. Det saknas både polisiära och civilrättsliga möjligheter att möta denna brottslighet och författarna tar regeringens misslyckande att införa det fullständiga EU-direktivet som ett tyst medgivande till den piratkopiering som snart kommer se till att det inte finns något kvar för upphovsrätten att skydda.¹⁰⁵

Det är en bild av ett laglöst land som målas upp av författarna. Ett Sverige som inte längre är demokratiskt, tryggt och rättssäkert. Det är en annan nation nu i upphovsrättsdiskursen. Det är en nation där regering och riksdag blundar för utbredd stöld, plagiering och utarmning av kulturen. En nation som uppfostrar en generation som saknar uppfattning om vad produktionen är värd när det ett verk bara är ett musklick bort. Det är en diskurs som står i starkt antagonistiskt förhållande till fildelningsdiskursen.

Artikeln undertecknades av Jan Bernhardsson, Tomas Bolme, John Brattmyhr, Eric Broberg, Mats Caneman, Åse Kleveland, Peter Levin, Anders Nilsson, Christina Olofsson, Anita Oxburgh, Andreas Poike, Henrik Pontén, Stefan Sauk, Kjell Sundvall, Maria Tjärnlund och Mikael Wallén.

¹⁰⁴ Jan Bernhardsson, Tomas Bolme, John Brattmyhr m. fl. ”15 miljoner olagliga kopior per år”

¹⁰⁵ Ibid

Expressen

Expressen har även under 2004 ett betydligt mindre antal träffar i artikeldatabaserna. De artiklar som vi har sett rör sig mycket kring hur intresseorganisationerna vid upprepade gånger visar de nedgångar i försäljning deras branscher fortsätter att drabbas av. De menar att det är på grund av att piratkopieringen och den olagliga nedladdningen fortgår utan åtgärder får rättvisan. Andra artiklar tar upp tips om hur man skaffar pålitliga program för att hämta musik från internet för ”snart kan det vara olagligt att ladda hem låtar för enskilt bruk.”¹⁰⁶ Under resten av 2004 finns det bara ytterligare två artiklar vi anser ha relevans för vår undersökning. Eftersom det i andra artiklar istället handlar om piratkopiering i form av plagiat eller olovlig försäljning och vår uppsats är fokuserad på debatten kring internet och det som händer där.

”Gyllene tider tjänar för mycket pengar” säger en sajt som lagt upp Gyllene tiders skiva ”Finn Fem Fel” för fri nedladdning på internet.¹⁰⁷ säger en artikel där Micke Syd Andersson, trummis i Gyllene tider, är frustrerad. ”Det är vår ju lön de tar, säger Micke Syd”. I artikeln berättas att skaparen av sajten i fråga har lagt upp Gyllene tiders nya skiva i protest mot att bandet tjänar så mycket pengar. Det berättas att man på hemsidan kan läsa kommentarer som: ”Per Gessle har ändå så mycket pengar redan och tar det mesta från Gyllene Tider också så då kan man lika väl ta ner skivan gratis.”¹⁰⁸ ”Det är ju så det är, säger Micke Syd uppgivet. Det är ju vår lön de tar och det känns tråkigt när man lägger ner så mycket jobb. Vi vill ju ha vår del av kakan.”

Det är ofta en fråga om pengar från både upphovsrättsdiskursen och fildelningsdiskursen, upphovsrättsdiskursen brukar anspela på ett betalningsincitament för det kreativa skapandet. Betalningen blir en förutsättning och motivering för fortsatt konstnärskap, men med hjälp av Micke Syds argument om att han förlorar sin lön blir det av en konstnär bekräftat som moment i diskursen. En vanlig tes i fildelningsdiskursen som kommer fram i artikeln är den att artister tjänar för mycket pengar, det går för bra för dem. Detta kan vi spekulera i att det härrör från en uppfattning om klasskillnad i identitetsskapandet av piraten som ett offer för de

¹⁰⁶ Tina Lagerström, Christoffer Byström (2004-11-29) ”Sista laddningen, snart olagligt att hämta gratismusik från internet”, *Expressen*, s. 300(?)

¹⁰⁷ Alexandra Forslund, Helena Kubicek (2004-07-19) ”Det är vår lön de tar – Micke Syd rasar mot gratisajt med bandets låtar”, *Expressen*, s. 208(S1)

¹⁰⁸ Ibid

förutsättningar upphovsrättsindustrin diktar för konsumtion. För ovanlighetens skull blir artisten, som mästersignifikant, i texten underbyggd med ett moment som lön, som i diskursen skalar av den distans som ges genom medieringen av den offentliga personen. En artist ekvivaleras sällan med moment som lön och arbete vilket skapar en distans i diskursen mellan artisten och gemene man, konsumenten. När Micke Syd säger att han blir av med sin lön ekvivaleras hans arbete med de som var dag går till jobbet och sliter för sin lön.

Micke blir tillfrågad om det är något han vill säga till de fans som laddar ner deras musik från internet. ”Alla har sitt eget samvete att tänka på. Det gäller att se till sig själv och fråga om det är okej vad man gör.”¹⁰⁹ När han blir tillfrågad om han själv laddat ner någon gång svarar han: ”Ja, någon gång sådär för eget lyssnande. Men jag skulle aldrig göra det till en grej att ta ner hela skivor och försöka utnyttja det.”¹¹⁰

Det är en luftigare argumentation i Syds uttalande än vad vi har sett hos andra artister, musiker och filmare i tidningarna. Det har tidigare under året, i DN, skrivits om att många är ovetande om vad som är lagligt och inte på internet. Micke Syd hänvisar på sätt och vis till denna förståelse i diskursen när han säger att det är upp till dig och ditt samvete om du kan stjäla hans lön. De allra flesta som arbetar skulle nog inte kunna tänka sig att stjäla sin arbetskamrats lön. Micke Syd blir en slags brygga mellan diskurserna och deras identitetsskapande han är inte som andra kreatörer i upphovsrättsdiskursen som bygger en vi – och – dem identitet, där vi är kreatörerna, skaparna, upphovet till kulturen och de är konsumenterna och i förlängningen piraterna. Detta göra han genom sitt språkbruk, att istället för att befästa sin identitet med moment som arvode och royalties använder han ordet ”lön” det siturerar honom som en av de andra i upphovsrättsdiskursen. När Micke får frågan om han själv laddat ner musik, och svarar ja, blir bryggan färdig. Han är inte bara en arbetande musiker utan även en av alla andra som laddat ner ”för eget lyssnande”. En uppfattning som troligen är väldigt utbredd i den svenska nätmentaliteten. Han blir på en och samma gång en del av en fildelningsdiskurs där han är en internetanvändare som utnyttjat teknikens möjligheter för att ta del av något för eget lyssnande, det är inte för att sprida vidare eller i kommersiellt syfte han laddat ner, utan av eget intresse.

¹⁰⁹ Alexandra Forslund, Helena Kubicek, ”Det är vår lön de tar – Micke Syd rasar mot gratisajt med bandets låtar”

¹¹⁰ Ibid

IFPI är skivbolagens intresseorganisation och företräder dessa i olika sammanhang, särskilt i upphovsrättsfrågor, för att sprida information. I det här fallet är de missnöjda över tilltaget artikelförfattaren beskriver det: ” IFPI är skivbolagens intresseorganisation. Där ser man med svarta ögon på tilltaget.”¹¹¹

IFPI:s ordförande Dag Häggqvist säger att det låter militant att göra en så pass fokuserad attack, även om bandens inkomst ofta är ett återkommande argument. ”Gyllene Tider har inte alltid varit stora. Och nu när de är det så håller de mycket annat igång kring konserterna. Det är inte bara de som tjänar pengar, säger Dag Häggqvist.”¹¹² ”– Vi kan plocka ner sajten. Man är aldrig hemlig på nätet och vi kan vidta rättsliga åtgärder.”¹¹³

Till skillnad från Micke Syd Andersson använder Dag Häggqvist på IFPI ett annat språkbruk om händelsen med Gyllene Tidens skiva. Han kallar det för en militant attack. Piratkopieringen ges innebörd av IFPI med just dessa ord som moment. Han menar att denna attack är riktad mot bandets inkomster, för att de är stora. Men med att bredda skadeverkan av kopieringen till de som tjänar sitt levebröd på olika verksamheter vid och omkring konserterna visar Dag Häggqvist att det inte bara är det rika bandet som tar skada.

I en ledare Expressen går skribenten till öppen attack mot kulturindustrin och den debatt och rapportering som fått plats i media.¹¹⁴ ”Musikindustrins magnater har surat ända sedan 1964. Då började företaget Philips kränga svarta plastbitar som kallades kassetband.”¹¹⁵ Sedan fortsätter författaren som trots ett otal sökningar i databaser förblir okänd. Med att nämna hur ”kulturtörstiga tonåringar”, med hjälp av Philips kassetband, började banda Beatles och Tio i topp listor från radion.

”Musikindustrin rasade. 'Home taping is killing music' hette det då.”¹¹⁶ Även dagens ”kulturreaktionärer”, som de kallas, får sig en skopa. De påstås hysa agg mot internet. ”Fildelning över nätet påstås orsaka allt från svältande skådisar till arbetslösa studiomusiker. Senast i går grät sexton direktörer och kulturmiljonärer ut på DN:s debattsida.”

¹¹¹ Alexandra Forslund, Helena Kubicek, ”Det är vår lön de tar – Micke Syd rasar mot gratissajt med bandets låtar”

¹¹² Ibid

¹¹³ Ibid

¹¹⁴ Ledare (2004-08-27) ”Kära pirater”, *Expressen*, s. 002

¹¹⁵ Ibid

¹¹⁶ Ibid

Kulturindustrins magnater är en formulering som ger en form av fortsättning på den tanke om en klasskillnad i identitetsskapandet i de olika diskurserna. Ett språkbruk med ordval som magnater, direktörer och kulturmiljonärer skapar ekvivalens med sociala roller som disponent och patron. De kulturtörstiga tonåringarna är i fildelningsdiskursen en ekvivalens till den generation i vår tid som vill bort från vår tids restriktiva distributionskanaler. Samtidigt som denna formulering antyder en vilja hos ungdomarna att ta del av något nytt och bredda sin världsbild.

Eftersom författaren anser att industrin varit fel ute i fyrtio år ges en kort historiektion. Det börjar med 70-talet. Där kassetbandet var katalysator i den musikaliska utvecklingen. ”Kassetbandet var förutsättningen för 70-talets sprudlande musikliv. Via blandband nådde annars osynlig musik en ny publik. I stället för att köpa dyr studiotid kunde musiker micka upp sig hemma i vardagsrummet.”¹¹⁷

På 80-talet skedde många förändringar i hur denna enkla lilla plastbit användes. De gick från att sprida andras verk till ett medium för nya uttrycksformer. ”Den svarta fyrkanten var även en förutsättning för hiphoppens födelse på 80-talet – fröet till den listmusik som nu göder skivindustrin med miljarder. Hiphopparna plockade låtar och ljud från radion och pusslade ihop dem till egna alster.”¹¹⁸

Att argumentera för att kassetbandet var förutsättningen för den musikaliska utveckling som skedde på 70-talet är återigen en referens till vår samtida debatt kring fildelning på internet. Där kassetbandet var förutsättningen för att kunna komma förbi de hinder som pengar och skivbolagsrefuseringar utgjorde. Teknikens förutsättningar gjorde det möjligt för dessa musiker att sprida sin musik utan bolagens godkännande. Med kampanjen home taping is killing music skapade skivbolagen grunden för den diskursiva uppdelningen mellan skivbolagen och de köpstarka ungdomar de genom olika handlingar verkar vilja påverka. Kassetbandet blir precis som MP3 en nodalpunkt i de båda diskurserna. Det fästs av skivindustrin med moment som stöld och att det dödar musiken. Medan i fildelningsdiskursen har moment som dela med sig och nya uttrycksformer.

¹¹⁷ Ledare, ”Kära pirater”

¹¹⁸ Ibid

Slutligen är det denna möjlighet till fritt utbyte förutsättningen för den kultur som föds idag. Ledarskribenten menar att det är detta utbyte som gjort det möjligt för undergroundfilmare i Asien att nå en publik i Gällivare. Samtidigt presenteras resultat av att musikerna inte alls upplever piratkopieringen och fildelningen på samma sätt som intresseorganisationerna och skivbolagen.

”I en nyligen gjort amerikansk enkätundersökning tillfrågades nästan 3000 professionella musiker och låtskrivare om sin syn på piratkopiering. Nära tre fjärdedelar trodde att fildelning hjälpte dem att nå en bredare publik.”¹¹⁹ I samma stycke säger författaren att en majoritet motsatte sig skivindustrins allt hårdare tag mot piratkopierarna. Vidare beskriver skribenten att en forskarstudie visade att det bara finns ett mycket svagt samband mellan ökande piratkopiering och den sjunkande skivförsäljningen. I fall med stora etablerade artister kan förhållande vara det omvända att piratkopieringen leder till ökad försäljning.¹²⁰

Genom att appropriera den nya tekniken i sin begreppsapparat skapar den fildelningsdiskurs som denna ledarsida är del i används den nya tekniken som föremål för att visa hur kulturer kommer närmre. Genom internet kan fristående ofinansierade verk nå en stor spridning på kort tid utan egentlig kostnad. Denna undergroundfilmare är ett ord som i texten inte fästs med några ekvivalerande ord. Men i ordet själv ligger en betydelse i arbeta utanför de gängse kanalerna, kanske framföra obekvämlig kritik mot samhälle eller regering. Om nu filmaren befinner sig i en totalitär stat och inte har rätt att kritisera förtrycket.

Den undersökning som presenteras är ett sätt att underbygga den rådande upphovsrättsdiskursen som oftast argumenterar att de arbetar efter artisternas intressen. Genom att åberopa stöld och förlorade intäkter skapar de en bild av den lidande och svältande musikern som ett offer för piratkopiering. När musikerna nu kommer till tals ges en lite annorlunda bild. Att de anser sig nå en bredare publik innebär att de inte är av uppfattningen att deras skapande motiveras av pengar enbart. De har ett självändamål med sitt skapande i att nå ut till en publik. Att de är kritiska till den hårdföra ställningen mot piratkopiering tyder på att de har en mer progressiv inställning till spridningen av sina budskap. Musiker som mästersignifikant i diskursen har fästs med moment av kreativitet och konstnärskap, men också intäktsberoende. Att inte bara artisternas kreativa kvalitet utan främst deras

¹¹⁹ Ledare, ”Kära pirater”

¹²⁰ Ibid

kommersiella framgångar bestämmer deras värde i upphovsrättsdiskursen som präglas av ett marknadstänkande.

Samtidigt går det att föreställa sig att det kan se annorlunda ut för film – och dataspelsbranschen. ”Men med tanke på spelbranschens explosionsartade utveckling de senaste åren och den tilltagande strömmen av nya filmer, verkar kulturmagnaterna ha ovanligt lätt att ta till lipen. Ungefär som när Joakim von Anka bölar över att inte vara tillräckligt rik.”¹²¹ ”Piratkopiering som bygger på fritt och gratis utbyte är bra och bör vara tillåten också i framtiden. Det tjänar alla på. Kulturkonsumenterna, Kulturutövarna – och kulturindustrin.”¹²²

Inom spelbranschen har man aldrig varit lika aktiva i den fildelningsdebatt som vi tagit del av i undersökningen. Det har varit några korta uttalanden om piratkopiering i form av försäljning av kopierade spel. Detta till skillnad från musikbranschen och dess organisationer som ständigt redovisar nya mardrömssiffror på sjunkande försäljning. När författaren liknar branschens talesmän vid Joakim von Anka, fästs de som mästersignifikanter med moment som vi härleder från just Joakim von Anka, som giriga, hårdföra affärsmän med lite eller ingen hänsyn till varken konsumenten eller sina anställda.

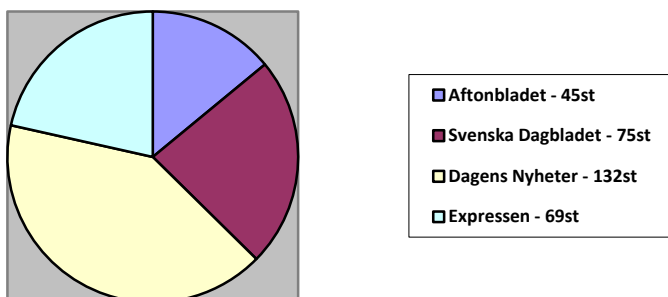
¹²¹ Ledare, ”Kära pirater”

¹²² Ibid

Sammanfattning

Det är tydligt att det har skett en utveckling jämfört med 1999 i det insamlade materialet. Förespråkare för fildelning har nu börjat ta plats i artiklarna, något som ej förekom 1999. Konflikten mellan huvuddiskurserna upphovsrätt kontra fildelning finns kvar samtidigt som diskursen om tekniska lösningar och framtiden mattats av. I Svenska Dagbladet har den dominerande rollen nu gått från att innehas av dem som främst förespråkade upphovsrätten till dem som ser fördelar med fildelningen. I och med krav från medieindustrin om starkare lagstiftning mot upphovsrättsbrott på internet speglas ofta, i artiklarna, en rädsla för en eventuell inskränkning av den personliga integriteten. Fokus har på så sätt förflyttats från att handla om själva handlingen fildelning/piratkopiering till att handla om personlig integritet och övervakning. Aftonbladet i sin tur hade en svag rapportering i frågan där endast en artikel syftade direkt till piratkopieringen. Det har i Expressen och Dagens Nyheter växt fram ett större moraliskt fokus på debatten, där man ofta talar om samvetet. Det är även en större fråga om betalningsincitamentet för kreatörerna som går förlorat genom fildelningen. Även fildelningssidan diskuteras öppet som en drivkraft i den tekniska utveckling som skett. I DN pratar juridikprofessorn Lawrence Lessig om mediebranschens storföretags ursprung som pirater.

2009

Rapporteringen har nu gått från att i stort sett enbart vara rapportering till att blomma ut i en fullskalig debatt där såväl privatpersoner som politiker försöker få sin röst hörd. Stor vikt läggs vid rapportering inför det kommande valet till EU-parlamentet. De flesta politiska partierna har insett att det finns väljare att vinna när det kommer till frågor om fildelning och integritet på internet.

Aftonbladet

Sökningen efter artiklar publicerade i Aftonbladet gav ett resultat på 45 stycken. En mycket stor ökning jämfört med de tidigare åren. Många av de insamlade artiklarna är publicerade som debattartiklar, eller krönikor. Det förekommer alltså ofta subjektiva åsikter inom ämnet. I diskursordningen går det att hitta en rad olika diskurser och här kommer vi att redogöra för de mest framstående och även göra en genomgång på vad det är för typ av nyheter som har dominerat 2009. Till att börja med har vi domen mot personerna bakom The Pirate Bay, här går det att hitta en diskussion om dess eventuella påverkan på bland annat teknikutvecklingen i samhället där det finns dem som ser risker i att domen begränsar denna. Samtidigt rapporteras om risken för en ökad konflikt i och med Pirate Bay-domen mellan, som det beskrivs, två läger där det ena utgörs av fildelare och det andra av upphovsmännen och dess förespråkare.¹²³ Det finns även en moraldiskurs som rör sig inom samma diskursordning där det förs en diskussion angående fildelning och om det är moraliskt försvarbart att syssla med detta eller om det i själva verket, som en del hävdar, ruinerar enskilda skapare och därför inte borde försvaras.

¹²³ Anders Rydell (2009-04-18) "Piraterna kommer trappa upp", *Aftonbladet*, Del: ab s.4

Den så kallade IPRED-lagen samt FRA-lagen träder även i kraft detta år och i och med detta är det många som proklamerar att den personliga integriteten håller på att raseras.¹²⁴ Bland annat Rick Falkvinge, partiledare för Piratpartiet dyker upp som en relativt framstående aktör i Aftonbladets artiklar.¹²⁵ Det går bra för hans parti som lyckats få ett mandat i EU-parlamentet, något som Aftonbladet uppmärksammar. Det går alltså att fastställa att en diskurs om personlig integritet ofta förekommer tillsammans med en diskurs om fildelning.

En politisk diskurs har även blandats in i debatten, detta i och med Piratpartiets framgångar i valet till EU-parlamentet. Fler partier har upptäckt att det finns väljare att vinna i frågan om fildelning.¹²⁶

I Aftonbladet publiceras artiklar där moral diskuteras i förhållande till fildelning. Ett av exemplen är en artikel som rapporterar om Kalle Anka. I det för tidpunkten senaste numret av serietidningen laddar knattarna ner en skiva och Kalle själv bränner skivor som han sedan ska sälja för att tjäna pengar. Även i *Bamse* går det att hitta en situation där det är Skalman som laddat ner låtar till sin MP3-spelare.¹²⁷

”Via Marika Bark, affärsområdeschef på Egmont Kärnan, förklarar ankorna hur de resonerat: - Knattarna är noga med att påpeka att deras nedladdning bara är i väntan på att de ska få köpa originalet, säger Marika Bark. – Kalle däremot försöker alltid komma på nya sätt att tjäna pengar. En femte världsberömd anka, Farbror Joakim, griper in i handlingen i slutet av serien. Inte oväntat har storkapitalisten en del att säga om upphovsrätt och piratkopiering. [...] Sensmoralen, enligt Marika Bark, är att man ska hålla sig på rätt sida om lagen.”¹²⁸

I artikeln finns en mästersignifikant, nämligen fildelaren. Kalle och Knattarna blir denna mästersignifikant i och med fildelandet. Sensmoralen går uttalat ut på att hålla sig på lagens sida, vilket Kalle och Knattarna inte gör i och med att de fildelar och kopierar. På så sätt blir den som fildelar någon som inte håller sig på lagens sida, är man mästersignifikanten fildelare utför man en olaglig handling. Samtidigt utför Knattarna denna handling med avsikt att sedan

¹²⁴ Okänd författare (2009-04-02) ”Ipredlagen skrämmer surfarna”, *Aftonbladet*, Del: ab s.16

¹²⁵ Rick Falkvinge (2009-05-22) ”Vi vill mer än gratis musik – Rick Falkvinge: Piratpartiet är nästa generations medborgarrättsrörelse”, *Aftonbladet*, s28-29

¹²⁶ Eva Franchell (2009-06-18) ”Violer och rosor inte värdigt i riksdagen”, *Aftonbladet*, Del ab s.2

¹²⁷ Arne Höök (2009-07-18) ”Kalle och knattarna har blivit nätpirater”, *Aftonbladet*, Del: ab s.9

¹²⁸ Ibid

köpa originalet, de är alltså medvetna om att de senare kommer att lämna identiteten fildelare medan Kalle däremot endast är ute efter pengarna. Det görs där en skillnad där Kalle framstår som mer omoralisk än Knattarna.

Mästersignifikanten fildelare framställs på liknande sätt i en annan artikel. Den handlar om piratpartiets ledare Rick Falkvinge.

”Falkvinge gör vad som står i hans makt för att övertyga reportern att hans parti handlar om så mycket mer än bara fildelning. Det handlar visst om demokrati på nätet också, och människans rätt till integritet och struntprat-struntprat-struntprat. Han kan ju säga vad han vill - det står ändå klart att hans parti fått sju procent av de svenska väljarnas röster enbart därför att de är för fildelning.”¹²⁹

Författaren beskriver att han har försökt sätta sig in i, som han beskriver det, ”deras” argumentation men inte lyckats eftersom han tycker det är så ”dumt och platt och så fullständigt befriat från nyanser.”¹³⁰ Han skriver även att han några gånger har laddat ner filmer från internet och han beskriver känslan så här:

”Varje gång jag gör det säger något inom mig att det är fel. Att jag egentligen inte borde syssla med det. Det går ett litet larm i min kropp, det bor en moralfarbror där inne i mig som undrar: Är du stolt över vad du håller på med just nu? Och det är jag ju inte. Jag förstår ju. Jag ska inte hålla på med det där. Ändå har jag gjort det. Det är underligt och intressant. Men de här som brinner för fildelning, de är ju inte kloka i huvudet. De står på barrikaderna med sin jävla fråga, som om demokratin stod på spel.”¹³¹

Han skriver vidare att de som röstar på Piratpartiet i viss mån inte bryr sig om miljön eller den ekonomiska krisen utan att de istället vill ha svenskar i Bryssel för att de ska kunna fortsätta ladda ner saker gratis. Författaren beskriver att han, när han väljer att skriva om frågan och tydligt framföra sin åsikt, blir bombarderad av hotfulla mejl av, som han skriver, dessa ”dårar”.

”Mina kollegor säger till mig att jag inte ska ta fighten. Att det finns så mycket att förlora. Det är ju löjligt. Vad ska jag förlora? Sverige tycks vara till 93 procent ett vettigt, tänkande folk. De övriga sju

¹²⁹ Alex Schulman (2009-06-13) ”7 procent – det är ju inte klokt”, *Aftonbladet*, Del: ab s.14

¹³⁰ Ibid

¹³¹ Ibid

procenten tycks inte kunna föra normala resonemang. Jag är oroad. Vad är det som pågår i det här landet egentligen?”¹³²

Piratpartiets partiledare Rick Falkvinge placeras i rollen som försvarare av fildelaren. Han beskrivs försöka sammanföra en diskurs om demokrati och integritet tillsammans med fildelningsdiskursen. Denna beskrivning mynnar ut i att författaren menar att Falkvinge talar osanning då hans parti i själva verket enbart handlar om att få ladda ner gratis. Genom att avfärda diskursen om integritet och demokrati får mästersignifikanten fildelare samma roll som i föregående artikel. Fildelning beskrivs enbart handla om att få ladda ner gratis och någon koppling etableras därför inte mellan en fildelningsdiskurs och en demokrati- eller integritetsdiskurs.

En moraldiskurs finns även i artikeln. Författaren beskriver det som omoraliskt att ladda ner, även om han själv gjort det någon enstaka gång. Mästersignifikanten fildelare tilldelas här egenskapen av att vara omoralisk. Det som krävs är dock att man kontinuerligt laddar ner för att anvisas denna egenskap. En viss medvetenhet och vetskap om att fildelningshandlingen är fel tycks inte göra att man placeras inom mästersignifikanten fildelare. Detta eftersom författaren själv laddat ner, men endast någon enstaka gång och han ser sig uppenbart inte som en fildelare. Samma sak går att se i artikeln med Kalle och Knattarna där knattarna ansågs mer moraliskt korrekta i och med att de hela tiden hade som syfte att också köpa det som de laddade ner. Dem uppfyllde inte på samma sätt som Kalle fildelaridentiteten.

Fildelningens hot mot medieindustrin omskrivs flertalet gånger i materialet. En artikel i Aftonbladet handlar om en ny licens som ska tas fram för att rädda de företag som enligt författaren faller offer för fildelningen.

”I dag och i morgon samlas fler än hundra representanter för ett femtiotal upphovsrättsorganisationer hos Stim i Stockholm. [...] Meningen är att skapa nya licenser så att både upphovsmän, förlag och fildelare kan känna sig nöjda. För nu skördas fildelningens offer. Det är paradoxalt nog i distributionsleden och de mindre förlagen tendensen är tydligast, alltså de som anses ha mest att vinna på ett vidöppet internet.”¹³³

Författaren nämner två företag där det ena tvingats i konkurs och det andra meddelat att konkurs förestår. Författaren menar att dessa företag lever i en helt annan verklighet jämfört

¹³² Alex Schulman, ”7 procent – det är ju inte klokt”

¹³³ (2009-04-28) ”Ny licens kan rädda fildelningens offer”, *Aftonbladet*, Del: ab s.5

med stora bolag så som Time Warner, Disney, Viacom med flera. När man tar ställningstagande för fildelning, betyder det, enligt artikeln, i de flesta fall att man tar ställning mot multinationella företag men att detta istället för som avsikten var påverkar små företag som har liten omsättning.

Fildelningen återfinns här återigen som nodalpunkt och även en ekonomisk diskurs görs gällande. Offer artikuleras tillsammans med fildelning och blir därför moment i den fildelningssdiskurs som konstrueras i artikeln. Att fildelningen skördar offer implicerar att den drabbar individer personligen, även om detta kanske inte är meningen då fildelning, enligt artikeln, ofta är ett ställningstagande mot multinationella företag. Att Stim samlar fler än hundra representanter från upphovsrättsorganisationer för att diskutera upphovsrättens framtid säger något betydande om ämnets omfattning i samhället, det är tydligt att frågan om fildelning har blivit så stor att den inte går att bortse ifrån.

Alla verkar dock inte förlora på fildelningen om man utgår från en artikel där Unni Drougge uttalar sig om sin nya bok som hon valt att lansera på The Pirate Bay för fri nedladdning. De som laddar ner boken får själva välja om de vill betala eller ej.

”Jag ville se om det finns en betalningsvilja hos fildelarna, säger Unni Drougge. Så hur har det då gått? - Fantastiskt, pengarna fullkomligt rasar in. Senast jag kontrollerade hade jag fått in 22 000 kronor. Det kanske inte låter så mycket för bästsäljare som Guillou och GW Persson, men för oss vanliga dödliga är det mycket pengar.”¹³⁴

Unni Drougge tror att detta kan vara ett sätt att tjäna pengar på i framtiden men hon tror inte att fildelningen kommer att existera i den form det gör idag. Istället tror hon att det kommer att finnas gigantiska kulturbanker liknande Spotify.¹³⁵

I den här artikeln knyts fildelning till andra moment jämfört med det förra exemplet. Här artikuleras fildelning med moment om framtiden, fantastiskt och att pengar rullar in. Det ges också en möjlig lösning på problemet om fildelning där detta handlar om att man fritt ska låta människor ladda ner och sedan betala en valfri summa.

¹³⁴ Erik Wiman (2009-04-27) ”- Pengarna bara rullar in – Unni Drougge om sin Pirate Bay-utgivning”, *Aftonbladet*, Del: ab s.15

¹³⁵ Ibid

Svenska Dagbladet

Sökningen efter publicerade artiklar i Svenska Dagbladet resulterade i sammanlagt 75 stycken. Svenska Dagbladet har en relativt nyanserad mix när det gäller typen av nyheter som publiceras i frågan. Det finns allt från rapporterade nyheter till debattinlägg och insändare. Det finns många olika diskurser som rör sig i diskursordningen. En politisk diskurs har beblandats med fildelningsdiskursen då det är många som har insett att det finns väljare att vinna i frågan, vilket troligtvis beror på Piratpartiet framgångar.¹³⁶ Politiken blir även en del av diskursen när det handlar om IPRED-lagen som trädde i kraft 2009.

I och med IPRED växer en blomstrande marknad fram för företag som tillhandahåller tjänster för anonymitet på internet.¹³⁷ I materialet finns det ett sökande efter en eventuell lösning på problemet med fildelningen. Ofta handlar det om att på något sätt hitta en väg att gå för att kunna ta betalt för tjänster och liknande. Nätoperatörerna kritiserar bland annat för att de inte har tagit ställning och jobbat för lösningar som till exempel skulle kunna göra det möjligt att ta betalt för musik på nätet, ett förslag som kommer från Stims VD Kent Muldin är bland annat att ett visst bredbandsabonnemang ska införas som har en ”fildelningsavgift” där en del av månadskostnaden ska gå till upphovsmännen.¹³⁸ En annan kritik som också förekommer mot nätoperatörer 2009 är den om att många av dessa vägrar spara sina kunders IP-adresser för att på så sätt möjliggöra eventuell spårning vid misstänkt upphovsrättsbrott.¹³⁹ Även domen mot The Pirate Bay diskuteras¹⁴⁰ och det framförs en misstro mot Global Gaming Factory och dess ägare som köper The Pirate Bay med syfte att göra fildelningen på sidan laglig. Kritiken riktas främst mot att det inte framförs någon lösning på hur detta ska genomföras.¹⁴¹

Pelle Snickars som är forskningschef på Kungliga Biblioteket skriver i en artikel i Svenska Dagbladet om delningskulturen, upphovsrätten och framtiden. Hans artikel innehåller och

¹³⁶ Sam Sundberg (2009-06-09) ”En nätburen politisk fråga”, *Svenska Dagbladet*, Del: 1 s.7

¹³⁷ Tobias Olsson (2009-04-03) ”Goda tider för säljare av anonym nätsurfning”, *Svenska Dagbladet*, s.A16

¹³⁸ Kent Muldin (2009-10-04) ”Musikskaparna måste kunna få betalt”, *Svenska Dagbladet*, Del: 1 s.6

¹³⁹ Sofia Strandberg & Emma Johannisson (2009-04-28) ”Även Tele2 stänger ip-register för insyn” *Svenska Dagbladet*, s.A15

¹⁴⁰ Sam Sunberg (2009-04-18) ”Rättsväsendet slog näven i bordet”, *Svenska Dagbladet*, s.A7

¹⁴¹ Sam Sundberg (2009-08-23) ”Tomma ord och ett urholkat varumärke”, *Svenska Dagbladet*, Del: 1 s.10

sammanfattar i viss mån några av de tongångar som rör sig i vårt material från Svenska Dagbladet 2009.

”När reproduktions- och distributionskostnader närmar sig noll, gäller varken prismekanismer reglerade av utbud och efterfrågan eller tillgångars knapphet. I den binära världen räcker allt alltid till alla.”¹⁴²

Snickars ställer frågor om bland annat vad man kan ta betalt för online, om det finns möjlighet att införa en bredbandsskatt och hur man omvandlar produkter till tjänster för att kunna ta betalt för dessa. Han problematiserar frågan om hur det kan vara möjligt att lagföra fildelare.

”Att det inte existerar några fria luncher är bekant, men faktum är att grundarna av Pirate Bay står anklagade för brott som de själva inte begått [...] Fildelning är såtillvida en lika global som bokstavlig aktivitet; så fort man laddar ned, blir man per definition en uppladdare av de delar av filen man i samma sekund tagit hem. Den förberedelse till brott mot upphovsrättslagen som åklagaren skall bevisa har alltså drag av futurologi över sig, där det exempelvis är oklart var och när brott egentligen sker.”¹⁴³

Vidare beklagar han sig över att kulturindustrin inte har insett vikten av att leta efter alternativa affärsmodeller istället för att jaga efter fildelare. Han avslutar med att det inte finns någon möjlighet att i och med dagens samhälles beroende av teknik få fildelningen att upphöra.

”Att delar av kulturindustrin idag ägnar sig mer åt att jaga folk som fildelar än att bygga upp legala och kreativa affärsmodeller är och förblir en gåta. Precis som den en gång förhatliga videotekniken på tio års sikt räddade Hollywood från ruinens brant, finns förstås pengar att tjäna. Sajter som Spotify pekar med hela handen vart utvecklingen är på väg, och Apple har än en gång med sin Iphone App Store bevisat att det mycket väl går att ta betalt för binär kod – 500 miljoner applikationer har redan sålts”¹⁴⁴

Snickars blandar in en ekonomisk marknadsskiss i diskussionen där denna beskrivs befinna sig i ett antagonistiskt tillstånd till en fildelningsdiskurs. Marknadsskissen knyter bland annat momenten utbud, efterfrågan och deras innebörder till sig och detta blir problematiskt i förhållande till en fildelningsdiskurs där det i en digital miljö finns ett oändligt utbud och dessa moment inte går att placera in. Snickars uttrycker det: ”I den binära världen räcker allt

¹⁴² Pelle Snickars (2009-02-16) ”Juridiken liknar science fiction”, *Svenska Dagbladet*, s.C6

¹⁴³ Ibid

¹⁴⁴ Ibid

alltid till alla.”¹⁴⁵ Detta går att beskriva som en av de svårigheter som förekommer för upphovsrättssidan. Då de lutar sig mot en marknadiskurs när de talar om att ta betalt på internet blir detta, som nämnts, problematiskt eftersom diskursens moment och argument blir svåra att få att passa in i en diskurs med internet som utgångspunkt. Ett tydligt exempel på detta är just argumentet om utbud och efterfrågan. Då det i stort sett inte kostar vare sig arbetskraft eller övriga resurser att framställa kopior av ett verk kommer det inte att vara möjligt att begränsa utbudet. Det finns alltså hela tiden en svårighet i att kontrollera marknaden.

Snickars menar att upphovsrättssidan motarbetar sig själva genom att streta emot istället för att lägga fram nya kreativa lösningar. Han skriver att marknadiskursen måste anpassas till en nätkultur om det ska vara möjligt att tjäna pengar på internet. Samtidigt pekar han på att det är den enda lösningen då det inte går att förbjuda fildelning eftersom dagens informationsteknologiska samhälle har kommit att genomsyras av den.

Denna artikel lyfter tydligt fram ett av de problem som har stor utbredning i Svenska Dagbladets artiklar 2009 och det är hur det ska vara möjligt att tjäna pengar på internet och hur det ska gå till när upphovsrättsinnehavare ska försörja sig i denna nya miljö. Det har växt fram en diskussion om detta där det letas efter potentiella lösningar. Det är tydligt att traditionella betalningsmodeller får problem med att fungera på internet.

Problemet med de två olika diskursernas utgångspunkter blir synlig även i en kort artikel som handlar om att det i Norge har publicerats ett uttåg av 36 upphovsrätts- och upphovsmannaorganisationer där det enligt artikeln kort och koncist har fastslagits att fildelning är stöld.¹⁴⁶

”Det skall inte vara lagligt att stjäla bara för att det är lätt, inte heller för att "alla gör det". Det är bättre att följa gällande lagar än att införa nya avgifts- och finansieringssystem. Uttalet slår också fast att den illegala nerladdningen hotar all konstnärlig verksamhet.”¹⁴⁷

¹⁴⁵ Snickars, ”Juridiken liknar science fiction”

¹⁴⁶ Magnus Eriksson (2009-09-03) ”Det ska inte vara lagligt att stjäla bara för att det är lätt”, *Svenska Dagbladet*, Del: 3 s.11

¹⁴⁷ Ibid

Här uttrycks det att det inte är lönt att titta på nya lösningar för finansiering utan att det istället är enklare att följa den rådande marknads- och upphovsrättsdiskurs som finns. Det framgår inte varför det inte är lönt att titta på nya vägar men det går att konstatera att fildelningsdiskursen som den ser ut med internet som sin bas inte passar ihop med de rådande marknadssdiskurser som existerar. De båda diskurserna knyter helt olika moment till sig och går därför inte att på ett enkelt sätt anpassa till varandra.

Magnus Eriksson som har skrivit artikeln menar även att svenska politiker undvikit frågan genom att hänvisa till det bristande stöd som verkar finnas för lagen. ”Uppropet säger alltså det som fega svenska politiker svept in i en sentimental sockervadsretorik om att inte kriminalisera en ungdomsgeneration.”¹⁴⁸

Här framställs problemet som om det vore orsakat av en generation. Mästersignifikanten fildelare blir här alltså likställd med att vara tonåring. Är man fildelare så befinner man sig i sina ungdomsår.

Debatten innehåller ofta ett förhållande där två sidor ställs mot varandra. I artikeln ovan såg vi detta och ett annat exempel är en artikel som avhandlar IPRED. Artikeln inleds:

”Den ena sidan samlade författare för att visa sitt stöd, den andra delade ut flygblad utanför riksdagshuset. Igår klubbades den så kallade Ipredlagen efter en flera timmar lång debatt. Men kritiken kvarstår. Debatten har varit intensiv om den så kallade Ipredlagen, som ska stoppa fildelning. I månader har diskussionerna gått heta mellan kritiker, som menar att lagen hotar den personliga integriteten och förespråkare som anser att den är nödvändig för att stoppa olaglig fildelning.”¹⁴⁹

Beatrice Ask (justitieminister) citeras i artikeln och hon menar att den som skapar film och musik ska få bättre möjlighet att ingripa mot lagbrott. Samtidigt uttalar sig även Lars Rahm (MP) om lagen och säger att den är problematisk då den kriminaliserar människor för vad de gör för privat bruk. Artikeln framställer det som att debatten bygger på två poler. Den ena sidan, så kallad, fildelningsförespråkare bygger sin diskurs om fildelning där IPRED blir nodalpunkt och binds samman med moment som hot mot den personliga integriteten. För den andra sidan, förespråkarna för stark upphovsrätt, placeras IPRED i en upphovsrättsdiskurs. Även i denna är IPRED nodalpunkt men knyts istället samman med tecken om bättre

¹⁴⁸ Magnus Eriksson, ”Det ska inte vara lagligt att stjäla bara för att det är lätt”

¹⁴⁹ Tobias Olsson (2009-02-26) ”Ja till lagen som ska stoppa fildelare”, *Svenska Dagbladet*, s.A9

möjligheter till att ingripa vid lagbrott. Det är vanligt förekommande att rapporteringen blir polariserad på detta sätt. Där den ena sidan ofta bygger sin argumentation på personlig integritet och hoten som väntar i och med ett övervakningssamhälle medan den andra sidan istället argumenterar för att lagändringar resulterar i att det blir lättare för skapare att livnära sig på det de gör.

Några som genom alla tider tampats med kopiering och därför också tvingats anpassa sig till denna är spelindustrin. En artikel i Svenska Dagbladet handlar om spelbranschen och i artikeln rapporteras det om att det går bra för branschen och att den växer. De flesta spelbolag anser, enligt artikeln, att de förlorar på piratkopieringen men några ser också aspekter som kan gynna dem. Jens Nilsson en av grundarna till Frictional Games, en indiestudio, säger: ”Fildelningen beror på vårt välutvecklade bredbandsnät. Samma nät har gjort det möjligt för vårt företag att existera. Vi arbetar, gör pr och fick vårt genombrott över internet, så vi får ta det onda med det goda.”¹⁵⁰

Paradox Interactives VD Fredrik Wester tror att en helt piratfri marknad är omöjlig men han menar också att majoriteten vill betala för sig och att det är en liten grupp pirater som får ”oproportionerligt utrymme i media”. Ben Cousins från Digital Illusions anser att: ”Det är viktigt att vi lär oss av musik- och filmbranschens misstag och reagerar snabbt och positivt istället för att förlita oss på lagar som kriminaliserar våra egna kunder.”¹⁵¹

Då spelbranschen har fått anpassa sig, och leva med, problemet fildelning under lång tid har några av dem en inställning som går ut på att istället för att påverka lagarna satsa på produkter som konkurrerar ut piratalternativen. I denna artikel finns fildelning som en nodalpunkt och det knyts samman med moment som möjlighet att existera, genombrott, med mera. Detta sker när Jens Nilsson beskriver sin syn på fildelningen. Det framgår att branschen ser problem med fildelning men att fenomenet inte bara fört med sig negativa aspekter. Att aktörer från en bransch som allmänt har problem med fildelning artikulerar moment som ger fildelningsdiskursen en positiv betydelse visar att det finns mer än två poler. Spelbranschen reagerar på ett annorlunda sätt här jämfört med skiv- och filmbranschen som oftast enbart ser negativa aspekter med fildelning. I artikeln distanserar sig även spelbranschen från de övriga två i och med uttalandet: ”Det är viktigt att vi lär oss av musik- och filmbranschens misstag

¹⁵⁰ Sam Sundberg (2009-03-05) ”Branschen räds inte pirater”, *Svenska Dagbladet*, s.C13

¹⁵¹ Ibid

och reagerar snabbt och positivt istället för att förlita oss på lagar som kriminaliserar våra egna kunder.”¹⁵²

En moraldiskurs finns även inblandad i fildelningsdiskussionen. Bland annat syns detta i artikeln ovan där det står att folk i allmänhet är villiga att betala för dator- och tv-spel. Även Monique Wadsted, advokat som företrädde amerikanska filmbolag under The Pirate Bay-rättegången uttalar sig i en artikel där hon hävdar att människor oftast ”[...]vill göra rätt för sig.”¹⁵³ Uttalanden som dessa knyter indirekt betydelse samman med mästersignifikanten fildelare. Monique Wadsted menar i sitt uttalande att bortsett från dem som fildelar så vill människor i allmänhet göra rätt för sig. Fildelare får på detta sätt egenskapen att de inte bryr sig om upphovsmän får betalt eller ej, det görs alltså en distinktion mellan fildelare och allmänhet.

¹⁵² Sam Sundberg, ”Branschen räds inte pirater”

¹⁵³ Tobias Olsson (2009-07-03) ”Fildelning stort i Almedalen”, *Svenska Dagbladet*, s.4

Dagens Nyheter

I resultatet för Dagens Nyheter 2009 finns det ett väldigt mycket större material att ta del av än de andra åren, totalt 132 artiklar. Dessa artiklar handlar mycket om rättegången mot grundarna av sajten The Pirate Bay. Annan fokus är på framgångarna för piratpartiet i valet till EU-parlamentet. Det är även stort fokus på skivbranschens svårigheter att anpassa en distributionskanal på internet. Det nämns ofta som anmärkningsvärt att inget har hänt genom åren från skivbolagens sida att anpassa sig till internet som marknad trots att otroligt mycket har hänt. Det diskuteras även friskt om den politiska anpassningen av fildelningen och upphovsrätten då det skrivs lagar i olika mån ska förhindra och avslöja fildelarna. Begreppsligt har fildelning blivit ett allmänt begrepp i debatten och utkristalliseras som en tydlig benämning på digital kopiering, främst på internet via särskilda nätverk eller bittorrent-tekniken. Diskussionen kring fildelningen och upphovsrätten på nätet cirkulerar numera kring integritetsproblematik med de nya sätten att komma åt fildelarna, samtidigt som en del hävdar att de nya lagarna eventuellt kan strida mot grundlagen. Men även att man måste hitta hållbara lösningar för att anpassa sig till det nya medieklimatet, istället för att försöka lagstifta fast en gammal marknadsstruktur.

Under första kvartalet handlar stora delar av artiklarna om att det inte går att stifta lagar för att lösa problemet med fildelningen, man måste hitta lösningar och lagliga alternativ på internet. Samtidigt läggs mycket fokus på IPRED-lagen som snar ska röstas igenom i riksdagen. Denna lag är efterlängtdad av upphovsrättsindustrin som väntat på den här lagen sedan 2004. Medan kritiker hävdar att den kränker den personliga integriteten.

”En av lagens främsta kritiker är Pär Ström, integritetsombudsman för stiftelsen Den nya välfärden. Hans viktigaste invändning är att polisiära befogenheter nu lämnas till privata aktörer.”¹⁵⁴ Det finns en oro över att vi ska få en slags privatspaning, en privatpolis. Det är känslig information, var man surfat på internet.¹⁵⁵

Det är en ny vinkling av upphovsrättsindustrin när den befästs med moment som polisiära befogenheter, privatspaning och privatpolis. Och det är självklart en oroande tanke och allvarliga anklagelser mot företag. Här bestäms upphovsrättsindustrin som något mer än bara

¹⁵⁴ Jenny Stiernsted (2009-02-24) ”Antipiratbyrån hoppas på nya datalagen”, *Expressen*, s. A11

¹⁵⁵ Ibid

företag med ett behov av rättsligt skydd. Man ger dem i det här språkbruket rättsliga befogenheter och antyder med momenten privatspaning och privatpolis att det kanske är gemene man, Svensson som kan behöva rättsligt skydd.

Pär Ström anser i artikeln att dagens system är säkert för individen och samhället. Det vill säga att för att informationen om en internetkund ska lämnas ut, till polisen, krävs misstanke om brott med fängelse på straffskalan.¹⁵⁶

En annan aspekt som Pär Ström säger sig sakna i debatten är att det inte bara är aktörer som stora skivbolag som kan utnyttja IPRED.

”Han tror att Scientologkyrkans agerande i Finland exemplifierar vad vi kan få se:

De är väldigt nitiska med vilka som laddar ner deras hemliga bibel. I ett fall fick de ut uppgifter om en person som hade gjort detta via en anonymiseringstjänst. Det visar att de är väldigt aggressiva med upphovsrätten.”¹⁵⁷

Per Ström uttrycker en oro om att det är riskabelt att lämna ut myndighetsbefogenheter till privata aktörer. I fildelningsdiskursen uttrycks det som privatpersoners rätt till personlig integritet. Att företag inte ska få tillgång till deras personliga sfär. Nu menar Pär Ström att det inte bara är skivbolagen som kan utnyttja IPRED. Han tar som exempel upp Scientologerna som haft mycket förtret över att deras hemliga bibel läckt ut.

Han uttrycker oro för risken med utpressning då Pär menar att utomlands hotar upphovsrättsorganisationer stämma privatpersoner om summa à 250 000 kr men kan släppa åtalet om du betalar 10 000 inom en vecka. Något Pär Ström kallar ”legaliserad utpressning”.¹⁵⁸ Samtidigt hävdar Jan Rosén, professor i civilrätt och ordförande i Svenska föreningen för upphovsrätt, att oron för sådana orimliga krav är överdriven. ”– Man skulle vara död i massmedierna på fem minuter” säger han om riskerna med dessa oriktiga krav på skadestånd.¹⁵⁹

¹⁵⁶ Jenny Stiernstedt, ”Antipiratbyrån hoppas på nya datalagen”

¹⁵⁷ Ibid

¹⁵⁸ Ibid

¹⁵⁹ Ibid

Samtidigt är Göran Grönlund, generaldirektör vid Datainspektionen, kluven. ”– Lagen talar om en proportionalitetsbedömning, vilket är ett sätt att försöka minimera riskerna, men allt handlar om tillämpning. Allt jag kan säga är att det är viktigt att domstolarna tillämpar lagen på ett klokt sätt.”¹⁶⁰

Å andra sidan ser Sara Lindbäck, Jurist vid antipiratbyrån, annorlunda på det hela. Hon är enligt artikeln en av IPRED-lagens främsta förespråkare. Hon berättar att när hon samtalar med utländska kolleger framstår det svenska skyddet mot upphovsrätten väldigt svagt. Och det är svårt att hitta resurser hos polisen till upphovsrättsbrott.¹⁶¹

I exemplet ovan visar han hur olika upphovsrättsorganisationer använt sitt juridiska övertag för att skrämja fram förlikningar från privatpersoner. Pär Ström liknar detta vid legaliserad utpressning. Diskursivt befästs dessa upphovsrättsorganisationer med moment som utpressning och kan i sammanhanget liknas vid en form av organiserad brottslighet, eller korruption i fildelningsdiskursen. I upphovsrättsdiskursen är det en förlikning som kompenserar den ekonomiska skadan artisterna fått utstå och den besparar privatpersonen rättegången. Denna uppfattning hos Per Ström möter motstånd hos Jan Rosén som hävdar att antipiratrörelsen skulle dö av en sådan handling. Kanske inte bara medialt. Upphovsrättsorganisationerna har inte nödvändigtvis det breda folkliga stödet för sina handlingar för att kunna komma undan med en form av legaliserad utpressning i Sverige. Upphovsrättsdiskursen skapar en världsbild där den kulturindustri som vi uppsöker för vår eskapism är oerhört utarmad och underminerad och de måste värja sig för piratkopieringens stölder parasitering av deras inkomster. Genom att stoppa möjligheterna till att sprida verk på internet hoppas de att de kan återupprätta ett intresse i deras produkter igen.

I en ledare tas diskussionen om konstruktiva lösningar upp. ”Diskussionen om olaglig fildelning på internet bör inriktas på att finna konstruktiva lösningar. I första hand via marknaden själv. I andra hand via staten.”¹⁶² Artikeln liknar Pirate Bay- rättegången vid en potentiell dokusåpa. Den beskriver att de fyra åtalade gör allt i sin makt för att framstå som rebeller och rättegången som Davids kamp mot Goliat.¹⁶³

¹⁶⁰Jenny Stiernstedt, ”Antipiratbyrån hoppas på nya datalagen”

¹⁶¹Ibid

¹⁶²Ledare (2009-02-22) ”Bortom bukten”, *Dagens Nyheter*, s. A02

¹⁶³Ibid

Diskussionerna har hittills varit väldigt fäst vid att hitta lagar som kan skydda upphovsmännen från den långt utbredda stölden av deras verk. Detta genom moment som just stöld och rån. Man konstruerar i upphovsrättsdiskursen en världsbild där artisten, författaren eller filmaren är beroende av precis varenda sålt exemplar av verket. En världsbild där konsumenten tappat respekten för skaparens rätt till ersättning. I fildelningsdiskursen situerar man sig som den förtryckt konsument som vill ha rätt att välja vilken form man vill konsumera sin media i. En annan bild är den där man skriver fram industrin som de rika bolagen, som institutioner som ändå är så rika att det inte gör någon skada om man laddar ner några skivor eller någon film.

De åtalade befäster snarare den senare diskursen om piratkopieraren, de är rebeller, de ser sig som utsatta för ett övergrepp av industrin, som liknas vid momentet Goliat, ur den kristna mytologin.

Denna uppfattning ifrågasätts från flera håll men artikeln pekar på att de åtalade tjänat det uppdagats att de åtalade tjänat miljonbelopp på verksamheten samt att de har ljusskyggt förflutet med en repertoar av diverse brott från stölder, till skattebrott.¹⁶⁴

”Kanske säger det inte så mycket om någonting annat än individerna bakom The Pirate Bay. Men piratrörelsen har över lag velat se nätet som något av en fristad från det övriga samhällets lagar och regler.”¹⁶⁵ Detta beskrivs som en ohållbar idé ju mer internet integreras med samhället då anarki aldrig varit någon ”lyckosam samhällsmodell.”¹⁶⁶

”I grunden innebär internet en fantastiskt möjlighet att sprida kultur i alla dess former. Men olaglig nedladdning av musik, film, - och i allt högre grad även böcker – hotar att slå undan benen för många kulturutövare, som redan idag har svårt att leva på sitt värv. Författare, musiker och filmare måste kunna få betalt för sina produkter som alla andra.”¹⁶⁷

Det faktum att de åtalade ”piraterna” tjänat stora summor pengar på sin sajt strider mot fildelningsdiskursens världsbild om att all spridning ska ske ideellt utan ekonomiska

¹⁶⁴ Ledare, ”Bortom bukten”

¹⁶⁵ Ibid

¹⁶⁶ Ibid

¹⁶⁷ Ibid

förtecken. Att tjäna pengar på fildelningen kan ses som att ett steg mot att bli en del av medieindustrins mellanhänder. Denna världsbild har man skapat genom att göra internet till en slags fristad där man står utanför samhällets låsta och ekonomiskt strikt begränsande av tillgängligheten. Med internets expansion och tilltagande integrering i vara vardagsliv blir denna distinktion mellan internet och samhället allt mer ohållbar. De möjligheter internet besitter för spridningen av kultur förnekas inte av fildelningsdiskursen, de kan även hävda att de upptäckte och skapade möjligheterna för spridningen. Men i citatet ovan målas en hotbild upp, där möjligheterna undermineras av fildelningen. Fildelning är hotet mot möjligheten att sprida kultur via internet. Detta görs med moment som ”slå undan benen” och att det hindrar kulturutövare leva på sitt värv.

Det poängteras att stor del av vinsten i kulturindustrin gått ner i mellanhändernas fickor är ett vanligt men bristande argument. Författaren hävdar att man med en bättre utvecklad näthandel borde tappa behovet av mellanhänderna. Diskussionerna borde därför syfta till att skapa förutsättningar för legal e-handel. Skribenten säger att det olagliga utbytet måste stoppas. ”Men att jaga fildelare är knappast en framkomlig väg så länge det är lönsamt och enkelt att stjäla upphovsrättsskyddat material. Det finns redan anonymiseringstjänster som gör det näst intill omöjligt att spåra fildelare.”¹⁶⁸

Istället uppmanar författaren att man ska fortsätta arbetet med positiva alternativ som Spotify som precis startat, och Nokias musiktjänst som låter kunden ladda ner musik billigt. Samtidigt påpekas att de som vunnit mest på fildelningen bör kliva fram och ta sitt ansvar, internetleverantörerna.

Fildelningsdiskursen har flera försvar för rätten att ladda ner från internet. Ett vanligt är just mellanhändernas pengaintressen. Mellanhänderna är skivbolag och agenter m.m. som förutom artisterna ska ha betalt för intäkterna av artistens verksamhet. Ledarskribenten vill istället bidra till en diskurs med fokus på en fungerande marknadsmodell för digital distribution. Samtidigt stämmer författaren in i upphovsrättsdiskursens uppfattning om att olaglig spridning måste stoppas. Genom att säga att det är lönlöst att jaga fildelarna, och att det redan är möjligt för fildelarna att bli fullständigt anonyma, undermineras upphovsrättsdiskursens uppfattning om att enda sättet att skydda upphovsrätten är att jaga fatt fildelarna.

¹⁶⁸ Ledare, ”Bortom bukten”

I diskursen är det rätt märkligt att det i upphovsrättsdiskursen saknas fokus på utveckling av alternativ till fildelning på internet. Istället har de jagat efter fildelarna en efter en för att skrämja dem tillbaka till skivbutikerna. Samtidigt som marknaden förändrats radikalt de senaste tio åren. Samtidigt finns det ett märkligt beteende hos internetleverantörerna som är väldigt medvetna om fildelarna och anpassar väldigt öppet sina produkter därefter, de blir en nodalpunkt i hela diskursen som skapar förutsättningen för hela framväxten av fenomenet. Genom explosionsartad utveckling av den tillgängliga hastigheten på bredband under 2000-talet till låga priser möjliggjordes fildelningen på stor skala. I vardagslivet finns det sällan ett egentligt behov av hastigheter som 100mb/s men om man laddar ner större filer är det tacksamt. Dessa leverantörer bör i en upphovsrättsdiskurs erkänna sitt ansvar för den utbredda fildelningen.

Expressen

Som vi redan nämnt har det i tidningarna under 2009 varit stort fokus på fildelningen utifrån rättegången mot The Pirate Bay och införandet av IPRED-lagen. Mycket diskussion rör även eventuella intressen internationellt för en liknande lagstiftning. Dessutom är det ett hett diskuterat politiskt ämne när valet till EU-parlamentet stundar och Piratpartiet pratar om brott mot yttrandefriheten och kränkande av den personliga integriteten. I *Expressen* intervjuas även artister om sin syn på fildelningen och hur de tycker om skivbolagens linje. I tidningen publiceras även en partiledarutfrågning med en del frågor kring fildelningen som just då är ett av de mest debatterade ämnena. Det är inte starkt fokus på fildelningen men partierna har olika uppfattning i frågan där till exempel miljöpartiet är mer kritiskt till hårdare upphovsrättslagstiftning medan exempelvis kristdemokraterna representerar den motsatta sidan av frågan. Debatten tar en tydlig vändning mot ett mer moraliskt filosofiskt håll och starkt politiserade debatter. Där både artistens rätt att få betalt och internetanvändarens rätt till integritet ställs mot varandra. Det framgår sakta att fildelningsdiskursen inte är emot artistens betalning utan snarare skivbolagens utmätning av intäkterna.

Yttrandefrihetsdiskussionen kommer fram i artikeln *Farlig censur av internet*¹⁶⁹ som handlar om domen mot internetleverantören Black internet AB. I artikeln rapporteras att de åläggs vite på en halv miljon om de inte kapar trafiken till sajten Pirate Bay.

Internetleverantörerna är nodalpunkter i bägge diskurserna och artikuleras med moment som medhjälp eller ansvariga ivrare till fildelningen. Detta sker genom att upphovsrättsdiskursen vill skjuta över ett visst ansvar för fildelningen till dessa. I fildelningsdiskursen menar man att nätleverantören har ett ansvar att skydda och värna kundernas integritet och privatliv. På samma sätt posten har ansvar för brevhemligheten. I fildelningsdiskursen artikuleras upphovsrättsindustrin som ett väsende på väg mot en totalitär censurapparat.

”Vid första anblick kanske domen inte är så konstig. Vid rättegången mot fyra personer bakom sajten blev de dömda för upphovsrättsbrott. Domen är överklagad, men rättighetsinnehavarna vill skydda sig från pågående intrång”¹⁷⁰

¹⁶⁹ Johanna Nylander (09-08-26) ”Farlig censur av internet”, *Expressen*, s. 02(S1)

¹⁷⁰ Ibid

Det råder i allmänhet inget tvivel om frågan om rätt och fel. Detta uttrycks med att domen egentligen inte är särskilt konstig då de åtalade medvetet spelade en roll i möjligheten till upphovsrättsbrott. I citatet ovan verkar det syftas till de fyra som dömdes i Pirate Bay rättegången. En dom som, om än, omdiskuterad inte är särskilt överraskande. Däremot är åtalet mot Black internet AB det som syftas med att rättighetsinnehavarna vill skydda sig från pågående intrång. Upphovsrättsdiskursen artikulerar en bild av att allt på Pirate Bay är olagligt kopierat, liknande som det ibland under 1999 artikulerades en bild av filformatet MP3 som ett direkt tecken på piratkopierad musik. De nämnda rättighetsinnehavarna situeras som några som har en högre rätt än de rättighetsinnehavare som självmant sprider sina verk via Pirate Bay och liknande nätverk.

Författaren menar att det vid en närmare undersökning av domen mot Black internet blir märkligare. Tingsrätten förbjuder leverantören att göra hela Pirate Bay med webb, databas och trackersystem tillgängligt för allmänheten.¹⁷¹ Detta eftersom de tillgängliggör verk som film – och skivbolagen äger rättigheterna till. Hon skriver att domen grundas på ett EU direktiv som ger utrymme att döma mellanhänder i upphovsrättsbrott.¹⁷² ”Ett tveksamt lagutrymme där nätleverantören räknas som medhjälpare, trots att de snarare är medhjälpare till medhjälpare.”¹⁷³

Det är i den närmre granskningen av åtalet mot Black internet AB som denna uppfattning från de stora rättighetsinnehavarna kryper fram i ljuset, en uppfattning att ekonomiska intressen kanske till och med är viktigare än konstnärens rätt att bestämma över verket. I domen blir leverantören tvungen att avsluta den tjänst de tillhandahållit Pirate Bay med. Så allt material som finns på sajten blir otillgängligt. I upphovsrättsdiskursen är detta en delseger och man har lyckats stoppa en hel del övergrepp mot rättighetsinnehavare. Men denna syn utgår från en världsbild som artikulerats med att Pirate Bay enbart innehåller piratkopierat material och att ingen musiker, filmare eller författare självmant gjort eget material tillgängligt på Pirate Bay. Om så inte är fallet är det ett mycket mer komplicerat utslag.

¹⁷¹ Johanna Nylander , ”Farlig censur av internet”

¹⁷² Ibid

¹⁷³ Ibid

Leverantören valde att släcka ner hela Pirate Bay, men bara tre timmar senare var sajten uppe igen. Domen beskrivs som ”inte särskilt effektiv” och antas av författaren ha skadat black internet mer, som internetleverantör, än vad den avhjälp brott mot upphovsrättslagen.

För att slippa betala skadestånd valde de att kapa kontakten för Pirate Bay. Med frasen ”inte särskilt effektiv” artikulerar författaren denna sorts åtal och domar i själva verket är rätt verkningslösa när sajter som Pirate Bay kan vara uppe i drift igen efter bara tre timmar. Den riktiga skadan upphovsrättsindustrin lyckades orsaka var kanske snarare att underminera trovärdigheten hos internetleverantören. Som tidigare nämnts förväntas i fildelningsdiskursen skydda kunden från att bli utlämnad.

”Posten har att förvalta brevhemligheten och ansvarar inte för innehållen i breven. Det är inte tryckerierna som ställs till svars för innehållet i tidningar eller böcker, och internetleverantörer ska inte vara ansvariga för innehållet i sajterna de levererar tillgång till.”¹⁷⁴

Internetleverantörerna situeras i upphovsrättsdiskursen som något mer skyldiga till fildelningen än vad posten anses vara skyldiga till medhjälp till brevbomber. Författaren menar att posten har ett ansvar att se till att brevhemligheten upprätthålls och ska inte ställas till svars för vad som finns i en försändelse. Detta skapar ett märkligt ställningstagande där internetleverantören anses ha ett slags förmyndaransvar i upphovsrättsdiskursen där rättighetsinnehavarna anser att nätleverantören ska se till att lag och ordning följs på internet. I fildelningsdiskursen kan man se att det artikuleras en annan uppfattning med element som brevhemligheten.

Artikelförfattaren fortsätter och påpekar att verkligheten ser väldigt annorlunda ut i praktiken:

”Tyvärr ser verkligheten annorlunda ut. Flera EU-direktiv och svenska lagar snärjer åt nätet. I England föreslås fildelare stängas av, ett förslag som även varit aktuellt i Frankrike. I andra länder har skiv – och filmindustrin försökt spärra åtkomsten till fildelarsajter genom att gå på dem som levererat nät till privatpersoner.”¹⁷⁵

¹⁷⁴ Johanna Nylander, ”Farlig censur av internet”

¹⁷⁵ Johanna Nylander (09-08-26) ”Farlig censur av internet”, *Expressen*, s. 02(S1)

Detta är en åsikt som uttrycks oftast från Piratpartiet eller fildelare i insändare och debattinlägg. Men som i och med de utslag i domstolar kommer att färga en bredare opinion under året.

Att snärja åt nätet artikulerar ett aktivt begränsande eller inhägnande av det tidigare fria öppna digitala landskap internet ibland liknats vid. Fildelningen har i Europa blivit ett så politiskt problem att det diskuteras om lagar för att stänga av fildelare från internet. Något som komplicerar diskursens artikulation av internet som en integrerad del av samhället.

”När staten genom lagar tillåter censur av sajter genom att gå bakvägen via internetleverantörerna urholkas inte bara yttrandefriheten och tryckfriheten, utan även det rättssäkra förfarandet. Den som står för innehållet får inte en chans att försvara sig, och innehåll som inte alls är det minsta olagligt drabbas också av förhandscensuren.”¹⁷⁶

I fildelningsdiskursen är det vanliga moment att prata om censurapparater och försvagad yttrandefrihet och tryckfrihet. Diskursen artikulerar ofta det som bakåtsträvande och ibland så mycket som öststatsidéer och syftar på kontrollsamhällen som DDR och Sovjet.

Hon skriver vidare att detta är en form av censur som aldrig skulle förekomma utanför internet. Och att friheten på internet inte är större någon annanstans i världen än vad den är här i Sverige. Författaren anser att det är vår moraliska skyldighet att se till att nätet fortsätter vara fritt. Inte minst mot de som lever i stater där man dagligen utsätts för censur både i vanlig media och på internet.¹⁷⁷

”Det handlar inte om pirater, fildelning eller upphovsrätt. Utvecklingen mot ett rättssamhälle där nätleverantörer ansvarar för innehållet i sajter platsar inte i ett demokratiskt samhälle.”¹⁷⁸

I en handvändning tar hon avstånd både från upphovsrättsdiskursen och fildelningsdiskursen och vänder hela artikeln till något annat. Det handlar om att den aktuella utvecklingen inte är hållbar, det handlar inte om stöld, och urholkning av kulturella värden. Detta artikulerar att upphovsrättsdiskursen inte kan artikulera internetleverantörer som ansvariga medhjälpare till något den ansvariga för sajterna i fråga ska stå till svars för.

¹⁷⁶ Johanna Nylander, ”Farlig censur av internet”

¹⁷⁷ Ibid

¹⁷⁸ Ibid

En ledare i Expressen som publicerades den 26:e februari 2009 tar upp fildelningen och upphovsrättsindustrins strängare hållning till upphovsrätten. Författaren frågar vilken sida i debatten man kan lita på, och svara sig själv att det inte är någon av dem som är pålitlig.¹⁷⁹

Det är en väldigt polariserad publicering vi set för det mesta, tidningarna verkar vilja lyfta fram de extrema ändarna av skalan i diskurserna. Då är denna ledarsida ett intressant inlägg där förutsättningarna problematiseras.

”Det digitala medielandskapet innebär så komplexa utmaningar att det är omöjligt att okritiskt ta ställning för endera parten. Upphovsrätten är ett fundament för att exempelvis författare, artister och journalister ska få lön för mödan. Men den hysteri som den illegala fildelningen har utlöst hos politiker och musik – och filmindustrin är oproportionerlig.”¹⁸⁰

Skaparens rätt till lön för mödan är viktigt i diskursen och har alltid varit, även om det ibland artikulerats som incitament för själva skapandet. Författaren förnekar inte denna rätt. Dock men artikulerar upphovsrättsdiskursens jakt på lagligt utrymme att stoppa fildelningen som hysteri och oproportionerlig. På så vis framstår kulturindustrins handlingar som överilade.

Dagen innan röstade riksdagen igenom den enligt författaren rättsosäkra IPRED-lagen som, denne menar, skapar utrymme för privat rättsskipning. Lagen har sprungit ur ett EU-direktiv som skribenten kallar framhetsat av lobbygrupper: ”och ger ett särintresse en tveksam maktposition.”¹⁸¹

Det har i upphovsrättsdiskursen satts ett stort hopp till IPRED-lagen som den möjlighet det saknat att bemöta fildelningen. Skribenten artikulerar en skepsis till lagens värde med moment som privat rättsskipning, rättsosäker, framhetsad och lobbygrupper. Detta skapar en inneboende kritik till den artikulation om Sverige som ett rättssäkert och demokratiskt samhälle med starkt skydd för medborgarna.

¹⁷⁹Ledare (09-02-26) ”Bejaka nätet”, *Expressen*, s. 02(S1)

¹⁸⁰Ibid

¹⁸¹Ibid

Skivbolagen sägs få en rätt att kräva ut misstänkta fildelares personuppgifter för att sedan kunna kräva dessa på summor de själva får bestämma. Om man inte betalar dras man inför domstol skrivs det. Skivbolagen påstås styrka fildelarens identitet med hjälp av IP-numret, som lätt kan kapas, säger ledaren. Författaren spår, att med tanke på hur kostsam en rättsprocess är för en privatperson kommer många betala för att slippa rättegången, även om de är oskyldiga.¹⁸²

Denna rätt som skivbolagen lyckats ta del av har tidigare i diskursen liknats vid organiserad brottslighet och ”legaliserad utpressning”. Det sätter, som framgår ovan, privatpersoner i en svag position ur rättssynpunkt där den anklagade kanske betalar för att slippa bevisa sin oskuld. Problemet är att musik – och filmbolagen har resurser att klara sig genom en rättsprocess som en privatperson troligen inte har. Detta underbygger en uppfattning om klasstillhörighet som finns i fildelningsdiskursen.

Artikeln beskriver hur EG-rätten kräver at Sverige uppfyller kraven från direktivet. Men menar samtidigt att det inte fanns krav i direktivet på att ge företag möjlighet att agera privatpolis.¹⁸³ Skribenten beskriver rättegången som en symbolkamp för musik – och filmindustrin där det som mest kan markeras att det inte är ”okej” att bidra till spridningen av upphovsrättsskyddat material. Det sägs att de åtalade är ideologiskt drivna pirater, som sannolikt haft uppsåt till just detta. Och att en fällande dom som mest kanske tillfälligt kan dämpa fildelningen.¹⁸⁴

”Att hämta film, musik och bilder på nätet är ett folkligt fenomen som inte kan och inte bör stoppas. Däremot måste det ske med respekt för upphovsrätten. Tekniken har i sig skapat fantastiska möjligheter att ta del av kultur och information. [...] Branschen har varit erbarmligt långsam med att anpassa sig till den digitala verkligheten. Det populära svenska Spotify, som enkelt erbjuder ett enormt urval av streamad musik, visar att det går att hitta lösningar. Att bejaka folks kulturintresse och internets oslagbara distributionsmöjligheter är en mer framkomlig väg för att skydda upphovsrätten, än att jaga enskilda fildelare och piratrörelsens chefsideologer. Även om lagliga tjänster inte förmår att stoppa all fildelning är det ändå detta alternativ som måste prövas.”¹⁸⁵

¹⁸²Ledare (09-02-26) ”Bejaka nätet”, *Expressen*, s. 02(S1)

¹⁸³Ibid

¹⁸⁴Ibid

¹⁸⁵Ibid

Sverige har genom sitt medlemskap i EU åtagit sig att följa direktiv och ibland anpassa lagar för att de ska harmonisera i unionen. Detta har lett till att Sverige måste införa IPRED. Men i den svenska lagtexten, påpekar ledaren, finns det utrymme för rättighetsinnehavare att agera ”privatpolis”. Detta artikulerar en utökning av rättighetsinnehavarens rätt att skydda sina verk till rent polisarbete, en form av myndighetsutövning. Med att avskrivna domen mot Pirate Bay som en symbolkamp, bekräftar skribenten delvis den uppfattning i upphovsrättsdiskursen att det finns en stor och utbredd acceptans i samhället för fildelning. Att det beskrivs som en folklig handling att ta del av material från internet artikulerar denna acceptans ytterligare, särskilt när det skrivs att det inte bör stoppas. Tekniken artikuleras med moment som fantastiska möjligheter. Branschen är en omskrivning för kultur – och upphovsrätsindustrin och artikuleras som erbarmligt långsam med att anpassa sig till den ”digitala verkligheten”. Detta målar upp tekniken som en resurs som ”branschen” borde dra nytta av istället för att vara rädda för och se som ett hot. Spotify får moment som enkelt och enormt urval. Spotify är ett föredöme i diskursen för ”branschen”.

Författaren uppmanar till att bejaka internets möjligheter och samhällets kulturintresse, som ett bättre alternativ till rättegångar. Dessa uppmaningar i ledarsidan kritiserar dels upphovsrättsdiskursens ibland aviga inställning till den nya tekniken. Där det ofta finns en stor oro att tekniken leder till ohämmad kopiering. Något författaren menar inte nödvändigtvis kommer stoppas, men att lagliga alternativ krävs. Samtidigt riktas kritik mot fildelningsdiskursens vilja att avskaffa upphovsrätten, då den artikuleras som fundament för att kunna livnära sig som exempelvis journalist.

Sammanfattning

Rapporteringen är ofta uppdelad i två stycken poler, även om det förekommer problematisering. Den ena sidan gestaltas ofta som upphovsrättsförespråkare som försöker ta betalt för sina produkter på internet och den andra som bestående av fildelningsförespråkare som i debatten ofta framställs som enbart ute efter att fritt ladda ner upphovsrättsskyddat material från internet. Fildelningen i sig innefattar självklart även icke upphovsrättsskyddat material men då det inte finns någon problematik i detta tas det oftast inte upp av tidningarna. Istället skrivs endast om den olagliga fildelningen och mästersignifikanten fildelare har vi sett gång på gång framställas som en person med avsikt att enbart ladda ner upphovsrättsskyddat material. Som tidigare nämnts har nyanseringen av fildelningsproblematiken ökat jämfört med tidigare år men det är fortfarande väldigt populärt att beskriva det som att det är två sidor som står mot varandra. Fildelningshandlingen får ofta stå för något olagligt och upphovsrättsförespråkarna står för dem som representerar lagen. Den nyansering som sker i materialet har främst med att göra att andra diskurser tar plats och på så sätt visar på att det finns för både för och nackdelar med de synsätt de båda sidorna har.

Fildelning har utvecklats och kommit att bli en viktig politisk fråga och detta ifrågasätts, i en av våra artiklar ställer sig författaren bland annat frågande och undrar om inte miljön eller ekonomin ändå är viktigare än att få ha fri fildelning. Förutom den politiska diskursen som börjar få mer och mer utrymme i diskursordningen finns även en diskussion om lagändringar och införandet av bland annat IPRED. Det finns dem som ser ett hot mot den personliga integriteten och menar att vi är på väg mot ett övervakningssamhälle. Dessa åsikter florerade även i materialet 2004 men vi kan konstatera att det har fortsatt på samma sätt och även ökat 2009. Många som är emot IPRED och liknande lagändringar hävdar att samhället och marknaden istället för att lagstifta emot fildelare måste försöka hitta nya lösningar som fungerar på internet.

Avslutande diskussion

Vid startpunkten för vår valda tioårsperiod fann vi att MP3 var det som omtalades mest. Allt fler skaffade datorer samtidigt som internet utvecklades allt mer. Det talades om bredband som skulle öppna för alla tänkbara möjligheter. Dock var bredbandet inget vanligt förekommande utan de flesta fick nöja sig med uppringt modem. I och med den begränsade bandbredden var MP3-formatet en välsignelse. Det gick helt plötsligt att ladda ner musik, gratis från internet, som uppnådde relativt bra lyssningskvalité. Denna explosion av MP3-formatets popularitet ledde till att formatet i sig ofta uppmärksammades i artiklarna. I och med dess tillgänglighet och popularitet hade de upphovsrättsbrott som togs upp ofta något samband med MP3formatet. Det var ofta tonåringar, som antingen hade delat med sig eller själva laddad ner material, som åtalades. Den piratkopieringsdiskurs som senare kom att bli fildelningsdiskursen beskrevs oftast på ett entydigt sätt 1999. Diskursen artikulerads ofta med moment som på ett eller annat sätt gav mästersignifikanten piratkopierare negativa egenskaper. Den ensidiga rapporteringen beror troligtvis på att intresset för frågan ännu inte växt till sig hos allmänheten, det fanns heller ingen som medvetet representerade piratkopierarna i media utan det var oftast de som åtalats som fick utgöra denna sida. På omvänt sätt hade de som istället starkt förespråkade upphovsrätten en relativt framstående roll i artiklarna från 1999 då det ofta var personer från branschens lobbyorganisationer som fick uttala sig om läget och även beskriva det problem som piratkopieringen medfört.

Diskussionen utvecklades sedan och hade ändrat utseende i materialet från 2004. Nu hade den tekniska diskussionen om MP3formatet i stort sett försvunnit och frågan hade blivit mer filosofisk. Det skrevs mycket om ett eventuellt hot mot den personliga integriteten och det fanns bland annat även en rädsla inför ett eventuellt, som det beskrevs, stundande övervakningssamhälle. Dessa åsikter framfördes av artikelförfattarna som vi kunde se allt mer började utgöra aktörer i debatten. Åsikterna grundade sig i kravet på de skärpta lagar som rättighetsindustrin krävde. I tidningarna började det tydligt synas att det fanns en växande sympati med fildelningen. Fler artiklar går öppet till attack mot eller problematiserar upphovsrättsindustrins argument och inlägg. Dessa artiklar börjar fylla upphovsrättsdiskursen med negativa moment.

Begreppet piratkopiering som oftast förekom 1999 hade nu bytts ut mot fildelning, ett begrepp som också lever kvar idag.

Diskussionen utvecklades ytterligare och även om det gick att se en viss politisk diskurs beblanda sig i frågan om fildelning 2004 hade den 2009 utvecklats ytterligare. Detta berodde bland annat på att Piratpartiet gett sig in i politiken och också vunnit två mandat i EU-parlamentet. Detta gjorde att även Sveriges övriga partier fick upp ögonen för frågan och möjligheten till att skaffa väljare. Alla ville vara med och framföra sin åsikt. Diskurserna blir allt mer politiska och använder ett mycket mer flytande och indirekt språkbruk. Det verkar som att det är känsligt att öppet framföra sin åsikt om man tillhör ett politiskt parti eller arbetar på något av skivbolagen. Det är tydligt att en förändring skett i debatten sedan 1999, samtidigt har samhället förändrats drastiskt, inte bara tekniskt, utan även på grund av stora omstörtande händelser som attacken mot World Trade Center och de efterföljande terrorattackerna i Europa. Händelser som kan ha öppnat möjligheterna för lagar som IPRED, som av aktörer i fildelningsdiskursen ses som kränkande av integriteten. Den förändring som skett i hur man ser på piratkopieringen, och senare fildelningen pekar på att man inte i lika stor grad ser tekniken som ett problem. Snarare ser man den i upphovsrättsdiskursen bristande förståelsen för upphovsrätten som det större problemet.

Den förekommande problematiken har ofta en tendens att förenklas i artiklarna. Antingen framställs man vara emot alternativt för fildelning. I fallen då någon beskrivs vara emot fildelning framställs denne oftast istället vara en stark upphovsrättsförespråkare. Denna förenkling tror vi sker på grund av att tidningarna vill gestalta en kamp. En kamp som kan skildras i en berättelse där två sidor står mot varandra. Ett språkbruk som hänvisar till en kamp mellan två sidor förekommer också på sina ställen, bland annat har frågan liknats vid ett krig. Rapporteringen har dock ökat i komplexitet under den tidsperiod vi har studerat. I början, det vill säga 1999, befann sig de två sidorna i ett tydligt antagonistiskt förhållande. Detta har sedan utvecklats, visserligen finns det antagonistiska förhållandet kvar men det blir oftare problematiserat. Som vi tidigare har skrivit kan vi se en ökning av diskurser under de senare åren. Framförallt en politisk diskurs men också en tydlig diskussion där man ställer sig frågande till om en marknads- eller ekonomidiskurs passar i en digital miljö och, om inte, hur de ska anpassas för att det fortfarande ska gå att livnära sig som kulturskapare i ett internetsamhälle. Även en moraldiskurs har blandats in. Dessa nämnda diskurser såg vi inte mycket av 1999 men det fanns då istället en tydligare närvarande teknisk diskurs, som under åren har försvunnit. Troligtvis på grund av att man i allt mindre utsträckning skriver om fildelning i förhållande till tekniska apparater utan att det istället skrivs om fildelning i

förhållande till de diskurser vi räknade upp ovan, det vill säga, politik-, ekonomi- och moraldiskurser.

Källor

Litteratur, uppsatser & artiklar

Fredriksson Martin (2010) Skapandets Rätt, Daidalos

Frick Andreas (2008) Ett tredje alternativ – En diskursanalys av Creative Commons, upphovsrättsförespråkarna och upphovsrättskritikerna, Magisteruppsats vid institutionen för Biblioteks- och informationsvetenskap, Uppsala universitet

Hayashi Sachiko (2006) Behind Technology: Sampling, Copyleft, Wikipedia, and Transformation of Authorship and Culture in Digital Media

Henriksson Jon & Hägg Andreas (2008) Lagligt eller olagligt? – En studie av tre svenska tidningars framställning av fildelning, Kandidatuppsats, Medie- och kommunikationsvetenskap, Lunds universitet

Jonsson Ing-Marie & Thyrfing Anne (2008) Skurken i informationssamhället – En diskursanalys av upphovsrättsdebatten i svensk och amerikansk dagspress 2001 – 2006, Magisteruppsats vid institutionen för Biblioteks- och informationsvetenskap, Högskolan i Borås

Rydell Anders & Sundberg Sam (2009) Piraterna – De svenska fildelarna som plundrade Hollywood, Ordfront

Söderberg Johan (2008) Allt mitt är ditt, Atlas

Winther Jørgensen Marianne & Phillips Louise (2000) Diskursanalys som teori och metod, Studentlitteratur

Material publicerat på internet

Antipiratbyran.com, <http://www.antipiratbyran.com/> (2010-02-23)

BPI.co.uk, <http://www.bpi.co.uk> (2010-01-28)

BSA.org, <http://www.bsa.org> (2010-01-25)

Dataspelsbranschen.se, <http://www.dataspelsbranschen.se> (2010-05-04)

Expressen.se, Om Expressen, <http://www.expressen.se/omexpressen/1.1485762/om-expressen> (2009-11-30)

IFPI.se, <http://www.ifpi.se> (2010-01-25)

MPAA.org, <http://www.mpaa.org> (2010-01-25)

Regeringen.se, Upphovsrätt, <http://www.regeringen.se/sb/d/1920> (2010-02-23)

RIAA.com, <http://www.riaa.com> (2010-01-29)

Wikipedia.org, Aftonbladet, <http://sv.wikipedia.org/wiki/Aftonbladet> (2009-11-30)

TU Svensk Dagspress (2009) Svensk Dagspress 2009 – Fakta om marknaden och medier, http://www.tu.se/images/stories/Document/Branschinfo/2009/Svensk_Dagspress_2009.pdf (2009-11-30)

Wikipedia, Dagens Nyheter, http://sv.wikipedia.org/wiki/Dagens_nyheter (2010-05-10)

Svenska Dagbladet, Information och kontaktadresser, http://www.svd.se/special/svd_info/artikel_275057.svd (2009-11-30)

Tidningsartiklar

(1999-07-30) ”Kamp mot kopierad nätmusik”, Svenska Dagbladet , s.4

(1999-12-02) ”Yngling fast för piratkopiering”, Svenska Dagbladet, s.7

(2009-04-02) ”Ipredlagen skrämmer surfarna”, Aftonbladet, Del: ab s.16

(2009-04-28) ”Ny licens kan rädda fildelningens offer”, Aftonbladet, Del: ab s.5

Amster Harry (1999-08-26) ”Dyrt att använda piratkopior”, Svenska Dagbladet, s.37

Amster Harry (1999-10-02) ”MP3-FROSSA Underhållningsjättar hakar på”, Svenska Dagbladet s.32

Berge Lars (2004-05-18) ”Tack för kaffet”, Svenska Dagbladet, s.80

Bernhardsson Jan, Bolme Tomas, Brattmyhr John m.fl. (2004-08-26) ”15 miljoner olagliga kopior per år”, *Dagens Nyheter*, s. A 04

Blomberg Roy (1999-02-11) ”Nya framgångar för MP3: Elektronisk distribution får ökad legitimitet”, *Dagens Nyheter*, s. 4

Blomgren Stina (2004-05-02) ”Pirattåg för fri nedladdning”, *Dagens Nyheter*, s. B 02

Edwardsson Anja (1999-11-27) ”17-åring hotas av åtal”, *Expressen*, s.4

Eriksson Magnus (2009-09-03) ”Det ska inte vara lagligt att stjäla bara för att det är lätt”, Svenska Dagbladet, Del: 3 s.11

Essen Ebba von (1999-09-16) ”Jag ville bara ha kul”, Aftonbladet, s.17

Falkvinge Rick (2009-05-22) ”Vi vill mer än gratis musik – Rick Falkvinge: Piratpartiet är nästa generations medborgarrättsrörelse”, *Aftonbladet*, s.28-29

Forslund Alexandra, Kubicek Helena (2004-07-19) ”Det är vår lön de tar – Micke Syd rasar mot gratissajt med bandets låtar”, *Expressen*, s. 208(S1)

Franchell Eva (2009-06-18) ”Violer och rosor inte värdigt i riksdagen”, *Aftonbladet*, Del ab s.2

Gentele Jeanette (1999-04-12) ”PÅ GOTT OCH ONT DVD tar kontroll över videotittarna”, *Svenska Dagbladet* s.20

Granlund Therese (1999-07-27) ”Perfekt för otåliga spelentusiaster – och för piratkopierare”, *Aftonbladet*, s.21

Hermansson Andreas (1999-06-15) ”’Star Wars’ visas olagligt på internet – För att få fast piraterna utlovas 10 000 i belönig”, *Aftonbladet*, s.38

Höök Arne (2009-07-18) ”Kalle och knattarna har blivit nätpirater”, *Aftonbladet*, Del: ab s.9

Lagerström Tina, Byström Christoffer (2004-11-29) ”Sista laddningen, snart olagligt att hämta gratismusik från internet”, *Expressen*, s. 300(?)

Ledare (2004-08-27) ”Kära pirater”, *Expressen*, s. 002

Ledare (2009-02-22) ”Bortom bukten”, *Dagens Nyheter*, s. A02

Ledare (09-02-26) ”Bejaka nätet”, *Expressen*, s. 02(S1)

Lenas Sverker (2004-02-27) ”Nätpiraten driver på utvecklingen”, *Dagens Nyheter*, s. B 02

Lenas Sverker (2004-05-03) ”Kulturens banemus”, *Dagens nyheter*, s. B 04

Lundblad Nicklas (2004-03-15) ”Skivindustrins metoder manar till motstånd”, *Svenska Dagbladet*, s.52

Muldin Kent (2009-10-04) ”Musikskaparna måste kunna få betalt”, *Svenska Dagbladet*, Del: 1 s.6

Nylander Johanna (09-08-26) ”Farlig censur av internet”, *Expressen*, s. 02(S1)

Olsson Tobias (2009-02-26) ”Ja till lagen som ska stoppa fildelare”, *Svenska Dagbladet*, s.A9

Olsson Tobias (2009-04-03) ”Goda tider för säljare av anonym nätsurfning”, *Svenska Dagbladet*, s.A16

Olsson Tobias (2009-07-03) ”Fildelning stort i Almedalen”, *Svenska Dagbladet*, s.4

Olovsson Ronny (2004-03-25) ”Filmavtalet ska helt enkelt kastas bort”, *Aftonbladet*, s.28

Rosander Dag (2004-07-31) ”Branschens räddning: låtar via nätet...”, Svenska Dagbladet, s.44

Rydell Anders (2009-04-18) ”Piraterna kommer trappa upp”, Aftonbladet, Del: ab s.4

Schulman Alex (2009-06-13) ”7 procent – det är ju inte klokt”, Aftonbladet, Del: ab s.14

Snickars Pelle (2009-02-16) ”Juridiken liknar science fiction”, Svenska Dagbladet”, s.C6

Stiernsted Jenny (2009-02-24) ”Antipiratbyrån hoppas på nya datalagen”, *Expressen*, s. A11

Strandberg Sofia & Johannisson Emma (2009-04-28) ”Även Tele2 stänger ip-register för insyn” Svenska Dagbladet, s.A15

Sundberg Sam (2009-03-05) ”Branschen räds inte pirater”, Svenska Dagbladet, s.C13

Sundberg Sam (2009-04-18) ”Rättsväsendet slog näven i bordet”, Svenska Dagbladet, s.A7

Sundberg Sam (2009-06-09) ”En nätburen politisk fråga”, Svenska Dagbladet, Del: 1 s.7

Sundberg Sam (2009-08-23) ”Tomma ord och ett urholkat varumärke”, Svenska Dagbladet, Del: 1 s.10

Svedjetun Fredrik (2004-06-06) ””Det här är jävligt tråkigt’ – Gyllene Tidens nya skiva redan ute på internet”, Aftonbladet, s.32

Thunberg Ida (1999-09-22) ”Avslöja piratkopierade program – och tjäna 250 000 kr”, *Expressen*, s.6

Wahlöf Niklas (2004-02-26) ”Ny lag ska stoppa nätpirater”, *Dagens Nyheter*, s. B 02

Wahlöf Niklas (2004-06-09) ”Olaglig fildelning minskar”, *Dagens Nyheter*, s. B 02

Wiman Erik (2009-04-27) ”- Pengarna bara rullar in – Unni Drougge om sin Pirate Bay-utgivning”, Aftonbladet, Del: ab s.15

Wixe Susanne (1999-10-04) ”Stjärnorna skakade av MP3”, Aftonbladet, s.9